অধ্যায় ৭ ঃ *আৰাহনৰ* সাহিত্য

অধ্যায় গাঁথনি

৭.১ উদ্দেশ্য
৭.২ পৰিচয়
৭.৩ *আৰাহনৰ* পটভূমি
৭.৪ আৰাহন আৰু অসমীয়া সাহিত্য
৭.৫ আৰাহন যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্য তথা বিবিধ ধাৰা
৭.৬ আৰাহন যুগৰ সাহিত্যিকসকল
৭.৭ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
৭.৮ অধিক জানিবলৈ
৭.৯ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)
৭.১০ আৰ্হি প্রশ্ন

৭.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- আৰাহন যুগৰ পটভূমি সম্পর্কে জানিব পাৰিব
- আৰাহন যুগ আৰু ইয়াৰ বিকাশৰ ধাৰা সম্পর্কে সম্যক আভাস পাব
- অসমীয়া সাহিত্যত *আৰাহন* আলোচনীৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে সাধাৰণ জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰিব
- আৰাহন যুগৰ সাহিত্যৰ বিষয়বস্তু আৰু বৈশিষ্ট্য আলোচনা কৰিব পাৰিব
- আৰাহন যুগৰ সাহিত্যিকসকলৰ লেখনি আৰু বৈশিষ্ট্যৰ লগত পৰিচিত হ'ব পাৰিব
- আৰাহন যুগৰ সাহিত্যিকসকলৰ জীৱন আৰু সাহিত্যকৃতিৰ সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব পাৰিব।

৭.২ পৰিচয়

স্নাতকোত্তৰ অসমীয়া দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ প্রথম পাঠ্যবিষয় 'অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (অৰুনোদই যুগৰ পৰা যুদ্ধোত্তৰ যুগলৈ)' অন্তর্গত এইটো সপ্তম অধ্যায়। আলোচ্য বিষয়টোত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীৰ ইতিহাসত বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰা আৰাহন যুগৰ পটভূমি, সাহিত্যৰাজি, উদ্ভৱ আৰু বিকাশৰ ধাৰা তথা বৈশিষ্ট্য সম্পর্কে বহলাই আলোকপাত কৰা হ'ব।

১৯২৯ চনত লক্ষীপুৰৰ জমিদাৰ নগেন্দ্র নাৰায়ণ চৌধুৰী আৰু তেওঁৰ বন্ধু ডাঃ দীননাথ শর্মাৰ যুটীয়া প্রচেষ্টাত *আৰাহনৰ* জন্ম হয় আৰু সেই বছৰতে শর্মাৰ সম্পাদনাত কলিকতাৰ পৰা

আৱাহন আলোচনী প্ৰকাশ পায়। *আৱাহনৰ* অবিৰ্ভাৱে এটা নতুন যুগৰ সূচনা কৰিলেও একেবাৰে নিকট অতীতৰ লগত সংযোগ পূৰামাত্ৰাই বিদ্যমান আছিল। পুৰণি আৰু নতুন উভয় গোষ্ঠীৰ লেখকসকলে *আৱাহনক* নিজৰ জ্ঞান কৰিলে। *আৱাহন* প্ৰকাশ পোৱা সময়ছোৱাৰ পৰাই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ সৰ্বত্ৰ প্ৰকাৰে বাস্তৱতাৰ দিশলৈ আগবাঢ়ে।

৭.৩ *আৱাহনৰ* পটভূমি

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যত আৱাহন যুগৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা আছে। ভাৰতবৰ্ষত অসহযোগ আন্দোলন আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে তাৰ প্ৰভাৱ অসমৰ জাতীয় জীৱনত বাৰুকৈ পৰিল। এই প্ৰভাৱে অসমৰ জনগণক অতি ব্যাপক আৰু গভীৰভাৱে ৰেখাপাত কৰিছিল। অসহযোগ আন্দোলনৰ কেইবছৰমান পাছত; মহাত্মা গান্ধীৰ দাণ্ডি যাত্ৰাৰ প্ৰাক্-মুহূৰ্তত লক্ষীপুৰৰ জমিদাৰ নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী আৰু ডাঃ দীননাথ শৰ্মাৰ যুটীয়া প্ৰচেষ্টাত কলিকতাত ১৯২৯ চনত *আৱাহন* আলোচনীৰ জন্ম হয় আৰু সেই বছৰতে ডাঃ দীননাথ শৰ্মাৰ সম্পাদনাত কলিকতাৰ পৰা *আৱাহন* আলোচনীৰ প্ৰথম সংখ্যা প্ৰকাশ পায়। *আৱাহন* আলোচনী প্ৰকাশ পোৱাৰ পটভূমি এক দীঘলীয়া ইতিহাস। এই আন্দোলনৰ প্ৰভাৱৰ স্বৰূপ সম্পৰ্কে ডাঃ দীননাথ শৰ্মাই লিখিছে, "১৯২১ চনত ভাৰত জুৰি ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যবাদবিৰোধী জাতীয় আন্দোলনৰ সোঁত বৈ গৈছিল। তাৰ ঢৌৱে পূব প্ৰান্তৰ অসমকো প্লাৱিত কৰিছিল। ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যবাদৰ বিৰুদ্ধে সংগ্ৰামত অসমীয়াৰ জাতীয় চেতনা বহুগুণে বাঢ়ি যায়। এই নৱচেতনাই আমাৰ সাহিত্যত নতুন তেজৰ সঞ্চাৰ কৰে। আৱাহন এই মহৎ চেতনাৰ আৱশ্যম্ভাৱী সৃষ্টি।" এই আন্দোলনৰ দৰ্শন অনুযায়ী গান্ধীয়ে সামাজিক সংগঠন, অৰ্থনৈতিক স্বাৱলম্বিতা, শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণ আৰু নাৰী মুক্তি সাধন কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। এই দৰ্শনৰ পৃষ্ঠভূমিতে আৱাহন যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যই পূৰ্ব পৰম্পৰাৰ পৰা আঁতৰি আহি বিষয়বস্তু আৰু ভাববস্তুৰ সম্প্ৰসাৰণ ঘটালে। এই সময়ছোৱাত আসমৰ তৰুণ প্ৰজন্মই সকলো অভিজ্ঞতাৰ ফালে উন্মুখ হৈ আছিল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু ৰবীন্দ্ৰ নাথৰ সমসাময়িক চেকভ আৰু মোপাঁছাৰ দৰে ফ্ৰ'য়ড আৰু ল'ৰেন্সেও তৰুণ লেখকসকলৰ মনোজগতত তীব্ৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ ধৰিলে। স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু নাৰী মুক্তি আন্দোলনৰ নেত্ৰী চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানীৰ উদাত্ত আহ্বান আৰু লক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ সমাজ বিশ্লেষণসমূহ অধ্যয়ন কৰিলে এই কথা প্ৰতীয়মান হ'ব পাৰি।

১৯২৫ চনৰ পৰা *আৱাহন* আলোচনী উলিওৱা সময়লৈ নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ নেতৃত্ব আৰু অন্যান্য সাহিত্যিকসকলৰ আপ্ৰাণ চেষ্টাত অসমীয়া সাহিত্যালোচনাৰ প্ৰস্তাৱিত আলোচনীখনৰ প্ৰস্তুতিপৰ্ব চলিছিল। আলোচনীখনে তেতিয়াৰ ন-পুৰণি সাহিত্যিকসকলৰ চিন্তা আৰু অনুভূতিৰ জগতখনক আৱৰি ৰাখিব পাৰিছিল। আৱাহনৰ শক্তিশালী পৃষ্ঠভূমি তিনিটা দিশত পোৱা যায়—

ক) প্ৰথম দিশটো গান্ধীৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ যোগেদি ৰাজনৈতিক চেতনা।

খ) দ্বিতীয়টো সমকালীন অসমৰ ক্ৰমবৰ্ধমান শিক্ষা ব্যৱস্থা।

গ) তৃতীয় দিশটো পশ্চিমৰ বিভিন্ন সাহিত্যিক তথা সাহিত্যৰ মতাদর্শ।

এই তিনিটা দিশৰ পৰা আৱাহনৰ যুগটোত অসমীয়া সাহিত্য অধিক শক্তিশালী হৈ উঠিব পৰা বলিষ্ঠ পটভূমি এটা গঢ় লৈ উঠিছিল। এনে পটভূমিতেই আৱাহন যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য শক্তিশালী হৈ উঠিছিল। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ জগতত *আৱাহনৰ* স্থান অতুলনীয়, সেয়া প্রতীয়মান।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ঃ *আৱাহনৰ* পটভূমি সম্পর্কে এটি টোকা যুগুত কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৭.৪ *আৱাহন* আৰু অসমীয়া সাহিত্য

১৯২৯ চনত প্রকাশ পোৱা *আৱাহন* আলোচনীয়ে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ দুৱাৰ মুকলি কৰিলে। গান্ধীৰ আন্দোলনৰ প্রভাৱৰ ফলত অসমীয়াৰ জাতীয় চেতনাৰ প্রখৰতাই অসমীয়া সাহিত্যত নতুন যুগৰ সূচনা কৰিলে। কলিকতাত আৰম্ভ হোৱা অসমীয়া সাহিত্যৰ জোনাকী যুগ ক্রমে ক্ষীণ অথবা মোলান হৈ আহিছিল যদিও তাৰ আঁত একেবাৰে হেৰাই যোৱা নাছিল। তেতিয়াৰ পু�ৰণিচাম প্রথিতযশা সাহিত্যিকৰ লগতে উঠি অহা তৰুণ প্রবাসী সাহিত্যসেৱীসকল, চিন্তাবিদসকলে অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতিৰ কাৰণে উদ্বুদ্ধ হৈ পৰিছিল। ১৯২৯ চনত *আৱাহন* আলোচনী প্রকাশ হোৱাৰ লগে লগে সময়ৰ লগত খাপ খোৱাকৈ অসমীয়া সাহিত্য জগতৰ ন-পুৰণি উভয়চাম লেখকে নিজৰ নিজৰ মনোজগতৰ চিন্তা-ভাৱনাৰে অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য বিষয়ক বিবিধ প্রবন্ধ, চুটিগল্প, কবিতা, নাটক, উপন্যাস আদি আৱাহনত লিখিবলৈ ধৰিলে। প্রায় ডেৰ দশক (১৯২৯-১৯৪৫) ধৰি আলোচনীখনে অসমৰ জাতীয় জীৱনত তীব্র আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল। *আৱাহন* আলোচনীয়ে অসমীয়া সাহিত্য আৰু চিন্তা-জগতত এটা নতুন যুগৰ সূচনা কৰিলে। *আৱাহনে* সেই সময়ছোৱাৰ ন-পুৰণি উভয় গোষ্ঠীৰ অসমীয়া সাহিত্যিকসকলৰ মনোজগতৰ চিন্তা-চেতনাৰ পথাৰখনক আৱৰি ৰাখিছিল। সেয়ে এই যুগটোক আধুনিক 'অসমীয়া সাহিত্যৰ স্বর্ণ যুগ' (Golden Period of Assamese Literature) বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ জগতত পুৰোধা আৱাহনে ৰোমাণ্টিক ভাৱধাৰা, সূক্ষ্মতৰ পৰিসীমিত ৰূপত প্রতিষ্ঠা কৰি আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যক দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ সময়লৈ ইয়াৰ গতিপথ আগু�ৱাই দিলে।

আৱাহন যুগত অসমত শিক্ষাৰ ক্ষেত্রত ঘটা প্রসাৰতাই অসমত নাৰীমুক্তি আন্দোলনক অধিক শক্তিশালী কৰাত সহায় কৰিছিল। শিক্ষাৰ প্রসাৰৰ লগে লগে পাশ্চাত্য সাহিত্যিকসকলৰ মতাদর্শৰ সৈতে অসমীয়া সাহিত্যিকসকলৰ পৰিচয় ঘটাৰ সুযোগ হৈছিল। ইয়াৰ ফলত আৱাহন যুগৰ সাহিত্যিকসকলৰ সাহিত্য বিষয়ক, বিশেষকৈ অসমীয়া চুটিগল্পত মুক্তি প্রিয়াসী নাৰী চৰিত্রৰ

সৃষ্টি হৈছিল। অসমৰ শিক্ষিত শ্রেণীটোৱে বিশ্বৰ বৰেণ্য গল্পকাৰসকলৰ গল্পৰ প্রতি আকৃষ্ট হৈ সেইসকলৰ অনুকৰণত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যত গল্প লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। পাশ্চাত্য গল্পকাৰসকলৰ গল্পৰ সমানে অসমীয়া গল্পকাৰসকলৰ গল্প উন্নত মানবিশিষ্ট নহ'লেও যে মানদণ্ড ৰক্ষা কৰি গল্প ৰচিত হৈছিল তাত সন্দেহ নাই।

আৱাহন যুগত আমেৰিকাৰ গল্পকাৰ এড্‌গাৰ এলেন পো, ফৰাচী কথাশিল্পী মোপাঁছা আৰু চেখভৰ চুটিগল্পৰ প্রভাৱ আৱাহন যুগতেই অসমীয়া চুটিগল্পত শক্তিশালী হৈছিল। এলেন পো আৰু মোপাঁছাৰ গল্পৰ অনুকৰণত আৱাহন যুগত বহুতো গল্পকাৰে ফেণ্টাচীধর্মী, প্রচ্ছন্ন ব্যঙ্গধর্মী আৰু হাস্যৰসাত্মক চুটিগল্পৰ ৰচনা কৰিবলৈ লৈছিল।ইয়াৰ উপৰিও চেখভৰ গল্পৰ মনোবৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গীৰ অনুকৰণত অসমীয়া চুটিগল্পৰ অনেক মনঃসমীক্ষাত্মক গল্প ৰচনা হয়। ফ্রয়েডৰ যৌন মনস্তত্ত্বৰ দৃষ্টিৰে জীৱন বিশ্লেষণ, মার্ক্সৰ দ্বন্দ্বাত্মক বস্তুবাদ অনুসৰিও সমাজৰ শ্রেণী চৰিত্রৰ বিশ্লেষণ আৱাহন যুগৰ চুটিগল্পত কৰিবলৈ লোৱা হৈছিল। আৱাহন যুগৰ চুটিগল্পত ঘাইকৈ সমকালৰ মধ্যবিত্ত সমাজ আৰু নগৰকেন্দ্রিক জীৱন প্রতিচ্ছবিৰ প্রতিভূ বাস্তৱিক ৰূপত প্রকাশিত হৈছে। শিক্ষা-দীক্ষাৰ প্রসাৰ বাঢ়ি অহাৰ লগে লগে নৰ-নাৰীৰ সম্পর্ক জটিল আৰু বর্ণ-বৈচিত্র্যময় হৈ পৰে। এই সময়ছোৱাত অসমীয়া সাহিত্যত ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, নগেন্দ্র নাৰায়ণ চৌধুৰী, লক্ষ্মীধৰ শর্মা, ৰমা দাশ, ত্রৈলোক্য নাথ গোস্বামীয়ে সমকালীন মধ্যবিত্ত শ্রেণীৰ নৰ-নাৰীৰ নিগূঢ় সম্পর্কৰ অন্তৰালত আত্মগোপন কৰা মানসিক প্রতিক্রিয়াসমূহৰ স্বৰূপ নির্ণয় কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহে। এই যুগৰ গল্পকাৰসকলৰ অনিবার্যভাৱে আদর্শবাদী আৰু সংস্কাৰধর্মী হোৱাৰ উপৰিও নাৰী মুক্তিৰ চেতনাও অনেক গল্পকাৰৰ গল্পৰ প্রধান উপজীব্য হৈ পৰে। *আৱাহন* আলোচনীৰ প্রথম বছৰতে ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ বিখ্যাত গল্প 'গা-ধন' প্রকাশ পায়। গল্পটোত সাম্প্রতিক কালৰ ঘৃণিত যৌতুক প্রথাৰ প্রতিৰূপ 'গা-ধন' প্রথাৰ বিভীষিকাৰ পটভূমিত এটা ৰোমাণ্টিক কাহিনী ৰূপায়িত হৈছে। *আৱাহন* আলোচনীৰ জন্মদাতা আৰু এই আৱাহন যুগৰ পৃথিকৃৎ লেখক নগেন্দ্র নাৰায়ণ চৌধুৰী এগৰাকী সমাজ সচেতন দায়বদ্ধ লেখক, তাৰ স্বৰূপ 'ধন ভঁৰাল' গল্প।

আৱাহন যুগত অসমীয়া কবিতাৰ পথাৰখন দুখোজ আগুৱাই যাবলৈ সক্ষম হয়। ৰোমাণ্টিক যুগৰ কবি ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ 'গিৰিমল্লিকা' আৰু যতীন্দ্রনাথ দুৱৰাৰ 'অতীতক নাযাবা পাহৰি' কবিতা দুটিও *আৱাহনৰ* প্রথম বছৰতে প্রকাশিত হৈছে। ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ 'গিৰিমল্লিকা' কবিতাৰ অনির্বচনীয় ছান্দসিক হিল্লোলে দেৱকান্ত বৰুৱা আদি পিছৰ চাম কবিৰ ওপৰত গভীৰ প্রভাৱ পেলাইছিল—

"ৰঞ্জি মণিকর্ণিকাৰ হৰিৎ মেখা
আছা শোভি শুভ্রবেশে কৰি সুৰভিত
লৌহিত্যৰ তীৰভূমি শ্যাম বননি" ('গিৰিমল্লিকা')

"নীলিম সলিল ৰাশি বাধাহীন উর্মিমালা
আছে দূৰ দিগন্ত বিয়াপি" ('সাগৰ দেখিছা')

ৰোমাণ্টিক আৰু আৰাহন যুগৰ বিশিষ্ট গল্পকাৰ লক্ষ্মীনাথ ফুকনে *আৰাহন*ৰ পাততে ৰোমাণ্টিক কবিৰূপে সুপ্ৰতিষ্ঠিত হয়। তেওঁৰ 'সাক্ষী' কবিতাত 'প্ৰি-ৰাফেলাইট' সুৰটো সুন্দৰভাৱে আন্দোলিত হৈছে। *আৰাহন*ৰ প্ৰাৰম্ভিক কালতে আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'আৰাহন' কবিতাটো প্ৰথম সংখ্যাৰ পাতত প্ৰকাশ পায়। গণেশ গগৈ, দেৱকান্ত বৰুৱা, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা, ৰত্নকান্ত বৰকাকতী আদি আৰাহন যুগৰ কবিসকলে অসমীয়া সাহিত্য জগতৰ কবিতাৰ পথাৰখনলৈ অনবদ্য অৱদান আগবঢ়ালে।

*আৰাহন*ৰ স্বাধীনচিতীয়া আদৰ্শবাদে নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ, দেশভক্ত তৰুণৰাম ফুকন, গোপীনাথ বৰদলৈ আদি স্বাধীনতা সংগ্ৰামীসকলক আকৰ্ষণ কৰিছিল। আৰাহন যুগৰ আৰম্ভণিতেই নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈয়ে এগৰাকী বিখ্যাত নাট্যকাৰ ৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হয়। *আৰাহন*ৰ প্ৰথম বছৰতে তেওঁ শ্বেইক্সপীয়েৰৰ 'সৰ্বাধুনিক' নাটক 'ট্ৰয়লাচ এণ্ড ক্ৰেচিডা'ক 'তৰুণ-কাঞ্চন' নাম দি অসমীয়ালৈ ৰূপান্তৰিত কৰি প্ৰকাশ কৰে। বৰদলৈয়ে মূলৰ পৰা আঁতৰি নহাকৈ এখন সুখপাঠ্য আৰু অভিনয়ৰ উপযোগী অসমীয়া নাটকৰ সৃষ্টি কৰে। মূলৰ পৰা আঁতৰি নাহিলেও তেওঁ চৰিত্ৰসমূহক ভাৰতীয় সাজপাৰ পিন্ধাই ভাৰতীয় নামেৰে বিভূষিত কৰি মঞ্চত তুলিছিল। পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ নৃত্য-নাটিকা 'সোণৰ সোলোং' ধাৰাবাহিকভাৱে *আৰাহন*ত প্ৰকাশ পাইছিল। আৰাহন যুগত বৃন্দাবন গোস্বামী, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা, কমলানন্দ ভট্টাচাৰ্য, নকুলচন্দ্ৰ ভূঞা, দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰ, মিত্ৰদেৱ মহন্ত আদি নাট্যকাৰসকলে অনেক নাটক ৰচনা কৰি অসমীয়া নাট্যজগতখনৰ এক নতুন নাট্য-পথাৰৰ ইতিহাস গঢ়িলে।

উপন্যাস আধুনিক শিল্পীমনৰ সৃষ্টি। আৰাহন যুগত উপন্যাস ৰচনাৰ গতি আৰু বিকাশ বৃদ্ধি পায়।এই যুগৰ উপন্যাসত সংস্কাৰকামী মনোভাৱ বা ব্যঙ্গাত্মক দৃষ্টিৰে সমাজৰ প্ৰতি দৃষ্টিপাত নকৰি দৰদী অন্তৰেৰে সমাজৰ নৰ-নাৰীৰ বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ অভিব্যক্তি, আচাৰ-নীতি, জীৱনধাৰা আৰু অনেক সমস্যা বিশ্লেষণ কৰি উপন্যাস কলাক সৌন্দৰ্যৰ নতুন পৰিপ্ৰেক্ষাত স্থাপন কৰাত দীননাথ শৰ্মা, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰ, দণ্ডিনাথ কলিতা, চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানী, হৰেশ্বৰ শৰ্মা আদি ঔপন্যাসিকসকলে আৰাহন যুগত উপন্যাস ৰচনা কৰি এই যুগটোক অধিক শক্তিশালী ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। *আৰাহন*ত দীননাথ শৰ্মাৰ 'উষা' আৰু 'সংগ্ৰাম' বিভিন্ন সংখ্যাত ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশ হয়। আৰাহনৰ প্ৰথম সংখ্যাতে বাণীকান্ত কাকতিয়ে 'কবিৰ অহৈতুকী প্ৰীতি' নামৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰবন্ধৰ জৰিয়তে তত্ত্বগধুৰ সাহিত্য আলোচনাৰ পাতনি মেলে। কাকতিৰ 'পণ্ডিতৰ ভূমাস্পৃহা', বেজবৰুৱা; কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ, সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞা, বেণুধৰ শৰ্মা, সোণাৰাম চৌধুৰী, জ্ঞাননাথ বৰা, নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী আদি প্ৰথিতযশা সাহিত্যিকসকলে আৰাহন যুগত অনেক বাস্তৱিক প্ৰবন্ধ লিখি এই যুগৰ প্ৰধান দিশটোৰ সামগ্ৰিক মহত্ত্ব নিৰ্ণয় কৰিলে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ২ ঃ অসমীয়া সাহিত্যত আৰাহনৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে বৰ্ণনা কৰক। (২৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৭.৫ আৱাহন যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্য তথা বিবিধ ধাৰা

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ আৱাহন যুগটোক ইতিমধ্যে অসমীয়া সাহিত্যৰ 'স্বৰ্ণ যুগ' বুলি অভিহিত কৰা হৈছে। এই যুগটোত অসমীয়া সাহিত্যৰ বিবিধ বিষয়, যেনে— চুটিগল্প, কবিতা, নাটক, উপন্যাস, প্ৰবন্ধ আদিয়ে ব্যাপকভাৱে আৰু শক্তিশালী ৰূপত প্ৰসাৰতা লাভ কৰে। আৱাহন যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ পৃষ্ঠভূমিৰ পথাৰখনৰ দিশক তিনিটা বহুল দিশত বিভাজন কৰিব পাৰি—

ক) প্ৰথমটো গান্ধীৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ যোগেদি ৰাজনৈতিক চেতনা।

খ) দ্বিতীয়টো সমকালীন অসমৰ ক্ৰমবৰ্ধমান শিক্ষাব্যৱস্থা।

গ) তৃতীয়টো পশ্চিমৰ বিভিন্ন সাহিত্যৰ মতাদৰ্শ। এই তিনিটা দিশৰ পৰা আৱাহন যুগটো শক্তিশালী হৈ উঠে। আৱাহন যুগৰ প্ৰথিতযশা সাহিত্যিকসকলৰ ৰচনাৰাজি অধ্যয়ন কৰিলে বিশেষ কিছুমান বৈশিষ্ট্য আৰু ধাৰা পৰিলক্ষিত হয়।

- ভাৰত তথা অসমৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ পটভূমিত ৰচনা হোৱা চুটিগল্প বা অন্যান্য ৰচনাৰ মাজেৰে অসমৰ জনগণৰ মনত জাতীয় চেতনাৰ ভাব জাগ্ৰত কৰা।
- জাতীয় মুক্তিৰ বাবে জনগণক উদ্বুদ্ধ কৰিবলৈ সমাজ তথা জাতিৰ বাস্তৱ সমস্যাবোৰ ৰচনাৰাজিৰ মাজেৰে আঙুলিয়াই দিয়া।
- আৱাহন যুগৰ বেছিভাগ ৰচনাত ব্যক্তি স্বাৰ্থৰ পৰিবৰ্তে দেশ বা জাতিৰ স্বাৰ্থক প্ৰাধান্য দিয়া আৰু উদাৰনৈতিক মানৱতাবাদৰ মূল্যবোধক আশ্ৰয় দিয়া।
- পূৰ্বৰ পৰম্পৰাগত বিষয়ৰ পৰা আঁতৰি আহি বিষয়বস্তু আৰু ভাববস্তুৰ সম্প্ৰসাৰণ ঘটোৱা।
- আৱাহন যুগত অসমত নাৰী মুক্তিৰ প্ৰতিধ্বনি আৰম্ভ হৈছিল। যুগ যুগ ধৰি পৰাধীন হৈ থকা অসমীয়া নাৰীক মুক্ত কৰাৰ মানসেৰে এই যুগৰ চুটিগল্পত সমাজ বিপ্লৱ গঢ়ি তুলিবলৈ যত্ন কৰা হৈছিল।
- আৱাহন যুগত অসমৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ঘটা প্ৰসাৰতাই অসমৰ নাৰী মুক্তি আন্দোলনক শক্তিশালী কৰাত যথেষ্ট সহায় কৰিছিল।
- পাশ্চাত্য গল্পৰ মনোবৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গীৰ অনুকৰণত অসমীয়া চুটিগল্পত যথেষ্ট সংখ্যক মনঃসমীক্ষাত্মক গল্প ৰচনা হৈছিল।
- আৱাহন যুগত ফ্ৰয়েডৰ যৌন মনঃস্তত্ত্বৰ দৃষ্টিৰে অসমীয়া চুটিগল্পত মানৱ জীৱন বিশ্লেষণ কৰিবলৈ লোৱা হ'ল।
- অসমৰ জনগণৰ জাতীয় ঐক্যৰ প্ৰতি গুৰুত্ব আৰোপ কৰা দেখা যায়।
- সমাজৰ ঠগ-প্ৰবঞ্চনা, কু-প্ৰথা আদিৰ সামাজিক সংস্কাৰ সাধনৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা।
- আৱাহন যুগত শিক্ষাৰ প্ৰসাৰৰ লগে লগে পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ বিভিন্ন মতাদৰ্শৰ সৈতে অসমীয়া লেখক আৰু পাঠক উভয়ে পৰিচয় হোৱাৰ সুযোগ লাভ কৰিলে।

- আৱাহন যুগত অর্থনৈতিক স্বাৱলম্বিতাৰ আদর্শৰ প্রতি অসমৰ জনগণক আকৃষ্ট কৰিবলৈ অনেক গল্প ৰচনা কৰা হ'ল।
- সমাজত বর্ণ-বৈষম্য শ্রেণীৰ পৰিবর্তে সাম্যবাদ আৰু মার্ক্সৰ দ্বন্দ্বাত্মক বস্তুবাদ অনুসৰি সমাজৰ শ্রেণীচৰিত্র বিশ্লেষণ কৰাৰ প্রৱণতা গঢ় লৈ উঠিল।
- সমকালৰ মধ্যবিত্ত আৰু নগৰকেন্দ্রিক সমাজ ব্যৱস্থাৰ বাস্তৱিক চিত্র প্রকাশ কৰাৰ যত্ন কৰা হ'ল।
- সমকালীন মধ্যবিত্ত আৰু নগৰকেন্দ্রিক শ্রেণীৰ নৰ-নাৰীৰ নিগূঢ় সম্পর্কৰ অন্তৰালত আত্মগোপন কৰা মানসিক প্রতিক্রিয়াসমূহৰ স্বৰূপ নির্ণয় কৰাৰ প্রয়াস কৰিছে।
- আৱাহন যুগৰ অধিক সংখ্যক লেখক-লেখিকাৰ ৰচনাৱলী আদর্শবাদী আৰু সংস্কাৰধর্মী তথা প্রগতিশীল চিন্তাৰ প্রতিভূ।
- মধ্যবিত্ত সমাজ জীৱনৰ সংঘাত, অৱক্ষয়ৰ ছবি, দৰিদ্র আৰু নিষ্পেষিত নৰ-নাৰীৰ প্রতি অনুকম্পাৰ ছবি বাস্তৱভাৱে ৰূপায়িত হৈছে।
- আৱাহন যুগত ব্যঙ্গাত্মক আৰু হাস্যৰসেৰে সমাজক তীব্র সমালোচনা কৰাৰ পথ মুকলি কৰা হ'ল।

এই ষাণ্মাসিকৰে চতুর্থ পাঠ্যবিষয়ৰ অন্তর্গত দ্বিতীয় অধ্যায় 'আৱাহন যুগৰ চুটিগল্পৰ ধাৰা'ত আৱাহন যুগৰ বিশিষ্ট ধাৰাসমূহৰ বিস্তৃত আলোচনা পঢ়িবলৈ পাব। এই বিশেষ শাখাটোৰ অধ্যয়নৰ প্রসঙ্গত শিক্ষার্থীয়ে উক্ত অধ্যায়টোত চকু ফুৰাব পাৰিব।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৩ঃ আৱাহন যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক। (১০০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৭.৬ আৱাহন যুগৰ সাহিত্যিকসকল

- **কমলাকান্ত ভট্টাচার্য্য ঃ** অগ্নিকবি কমলাকান্ত ভট্টাচার্যই *অৰুনোদই*ত সাহিত্যিক জীৱন আৰম্ভ কৰি আৱাহন যুগৰ কিছু বছৰলৈ তিনি কুৰি বছৰকাল সাহিত্য চর্চা কৰি অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ বৰঙণি যোগায়। *অৰুনোদই*ৰ পৰা *আৱাহন*লৈ তেওঁৰ বহু প্রবন্ধ সিঁচৰতি হৈ আছে। তেওঁ সংস্কাৰমুক্ত আৰু স্বাধীনতাপ্রয়াসী মনৰ গৰাকী। পৰম্পৰাগত বিশ্বাসত তেওঁৰ আস্থা নাছিল, যুক্তিৰ ভেটিত বিশ্বাস গ্রহণ আৰু বর্জন কৰিছিল।

কমলাকান্ত ভট্টাচার্য্যৰ *চিন্তানল* আৰু *চিন্তা-তৰঙ্গ* কবিতা পুথিৰ কবিতাবোৰ সমাজ সংস্কাৰক আৰু স্বদেশ প্রীতিৰ অগ্নিস্ফুলিঙ্গ। বিশেষভাৱে আৱাহন যুগত প্রকাশ পোৱা *চিন্তা-তৰঙ্গ* কবিতা পুথিৰ কবিতাবোৰত অসমীয়াৰ অতীত গৌৰৱ সুঁৰৰি আৰু বর্তমানৰ অধঃপতন আৰু পৰাধীনতালৈ দৃষ্টি দি আক্ষেপ কৰা তথা দেশবাসীক উদাত্ত স্বৰে উন্নতিৰ পথত আগবাঢ়িবলৈ আহ্বান জনাইছে। এই গৰাকী কবিৰ কবিতাত ৰোমাণ্টিক

চেতনা প্ৰকাশ হৈছিল যদিও মূল ভাবধাৰা বা চেতনা আছিল জাতীয়তাবাদ। ভট্টাচাৰ্য্যই কবিতাৰ মাজেৰে জগাই তুলিব খুজিছিল জাতিৰ স্বাভিমান। আত্মবিস্মৃত এই জাতিক স্মৃতিবিভ্ৰমৰ পৰা মুক্ত কৰাৰ প্ৰচেষ্টা 'পাহৰণি' আৰু 'জাতীয় গৌৰৱ' কবিতাত প্ৰকাশ পোৱা দেখা যায়। অতীতৰ সোঁৱৰণিৰে ভাৰতীয় সন্তানৰ প্ৰাণত জাতীয় চেতনা জগাই তোলাই কবিৰ প্ৰকৃত উদ্দেশ্য। তেওঁৰ কবিতাৰ স্বদেশানুৰাগ আছিল হৃদয়ৰ গভীৰত থকা জাতীয় চেতনা সম্পৃক্ত গভীৰ অনুভূতিৰ প্ৰেৰণা। ভট্টাচাৰ্য্যৰ কবিতাৰ ছন্দ সাৱলীল নহয়, বৰ শ্ৰুতিমধুৰো নহয়; কিন্তু অনুভৱৰ তীব্ৰতা আৰু মৌলিক কল্পনাৰ অভাৱ নাই। *ক-পন্থা* আৰু *অষ্টাবক্ৰৰ আত্মজীৱনী* পুথিৰ উপৰিও মৌলিক চিন্তা আৰু গৱেষণামূলক প্ৰবন্ধও লিখিছিল।

- **নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ ঃ** *আৱাহনৰ* স্বাধীনচিতীয়া আদৰ্শবাদে স্বাধীনতা সংগ্ৰামী বৰদলৈক আকৰ্ষণ কৰিছিল। তেওঁ এগৰাকী নাট্যকাৰ ৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল। *আৱাহনৰ* প্ৰথম বছৰতে শ্বেইক্সপীয়েৰৰ সৰ্বাধুনিক নাটক *ট্ৰয়লাচ এণ্ড ক্ৰেচিডাক তৰুণ-কাঞ্চন* নাম দি অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰে। বৰদলৈয়ে নাটকখন গদ্যত অনুবাদ কৰে। তেওঁ মূলৰ পৰা আঁতৰি নহাকৈ এখন সুখপাঠ্য আৰু অভিনয়ৰ উপযোগী অসমীয়া নাটকৰ সৃষ্টি কৰে। চৰিত্ৰসমূহক ভাৰতীয় সাজপাৰ পিন্ধাই ভাৰতীয় নামেৰে বিভূষিত কৰি মঞ্চত তুলিছিল। সাম্প্ৰতিক কালত নাটকখনৰ ওপৰত মাৰ্ক্সবাদী আৰু অস্তিত্ববাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ পোহৰ পেলাবলৈ যত্ন কৰা হৈছে। বৰদলৈয়ে নাটকখন এলিজাবেথান নাটক হিচাপে যথাযথভাৱে নিবন্ধ কৰিছিল। *গৃহলক্ষ্মী* গহীন সামাজিক নাটক। মদাহী আৰু অত্যাচাৰী স্বামীৰ ঘৰখন ৰক্ষা কৰিবলৈ যাওঁতে গৃহলক্ষ্মীয়ে কেনেকৈ পদে পদে লাঞ্ছিত হ'ব লগাত পৰে তাৰে কৰুণ চিত্ৰ নাটখনত অঙ্কন কৰিছে। *কৃষ্ণলীলা* কাব্যৰস প্ৰধান নাটক। শ্বেইক্সপীয়েৰৰ *King Lear*, *Taming of the Shrew* আদি অসমীয়ালৈ গদ্যত অনুবাদ কৰিছে। অনুবাদ কৰোঁতে চৰিত্ৰ আৰু পৰিৱেশ দেশীয় ৰূপত সজাইছে।
- **কমলানন্দ ভট্টাচাৰ্য্য ঃ** আৱাহন যুগৰ এগৰাকী বিশিষ্ট নাট্যকাৰ। *নগাকোঁৱৰ* আৰু *মৰাণ-জীয়াৰী* ঐতিহাসিক নাটক। *নগা-কোঁৱৰ* কনচেং বৰপাত্ৰ গোহাঞিৰ কাহিনীক লৈ ৰচিত ঐতিহাসিক নাটক। ঐতিহাসিক ঘটনা অবিকৃত ৰাখিও স্বকল্পিত কেইবাটাও উপবিষয় ঐতিহাসিক চৰিত্ৰৰ লগত সংলগ্ন কৰি নাটকীয় আখ্যান বৈচিত্ৰ্যময় কৰিছে। নাটকখনত আত্মহত্যা, প্ৰতিশোধমূলক হত্যা আৰু ষড়যন্ত্ৰৰ চাঞ্চল্যকাৰী দৃশ্য চিত্ৰিত কৰি ভয়ানক পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰা দেখা যায়। নাট্যকাৰে বেজবৰুৱাৰ ডালিমীৰ আদৰ্শত ৰচনা কৰা লুকৰ চৰিত্ৰকে আদি কৰি কেইবাটাও বিভিন্ন ধৰণৰ স্বকীয় বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ চৰিত্ৰ অঙ্কন কৰিছে।

  কমলানন্দ ভট্টাচাৰ্য্যৰ *মৰাণ-জীয়ৰী* কাল্পনিক নাটক। বুৰঞ্জীৰ চক্ৰধ্বজ সিংহ আৰু কছাৰী জয়ন্তীয়া ৰজাক নাটকখনত দেখুওৱা হৈছে যদিও তেওঁলোকৰ ঘটনা ইতিহাস-ভিত্তিক নহয়। নাটকখন চাঞ্চল্যকৰ ঘটনা, ছদ্মবেশ, গুপ্তহত্যা আদিৰ ঘটনাৰে পৰিপূৰ্ণ। নাট্যকাৰে মৰাণ বিদ্ৰোহৰ লগত কোনো সম্পৰ্ক দেখুওৱা নাই। *অৰসান* যদুবংশৰ ধ্বংস

আৰু শ্ৰীকৃষ্ণৰ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণ ছন্দোৱদ্ধ ৰূপ নাটকীয় ৰূপ দিয়া এখন পৌৰাণিক নাটক। নাটকখনত ঘটনাৰ সংঘাত বা চৰিত্ৰ সৃষ্টিতকৈ ৰস সৃষ্টিৰ ফালে বেছি দৃষ্টি দিছে। *চিত্ৰাঙ্গদা* এখন উল্লেখযোগ্য নাটক। কবিত্বময় উক্তি আৰু নাট্যশ্লেষে নাটকখনৰ সৌন্দৰ্য বেছি আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিছে। ইয়াৰ উপৰিও তেওঁ আৱাহন যুগৰ এগৰাকী বিশিষ্ট গীত ৰচক। তেওঁৰ *বাউলী* গীতৰ পুথিত সন্নিৱিষ্ট গীতসমূহত কবিৰ বিভিন্ন মানসিক গঠনৰ চানেকী পোৱা যায়।

- **নলিনীবালা দেৱী ঃ** অতিন্দ্ৰীয়বাদী ভাবধাৰাৰে পৰিপুষ্ট কবিয়ে আৱাহন যুগৰ প্ৰাক্‌ক্ষণতেই কবিতাৰ জগতখনত প্ৰৱেশ কৰে। জীৱনৰ কম বয়সতে নিয়তিৰ নিষ্ঠুৰ পৰিহাসত স্বামী, পুত্ৰক হেৰুৱাই গভীৰ শোকত ম্ৰিয়মান হৈ ঘৰতেই ভাৰতীয় দৰ্শনৰ মূল আধাৰ *গীতা, উপনিষদৰ* অধ্যয়ন, ৰবীন্দ্ৰনাথৰ কবিতা, *কীৰ্ত্তন, নামঘোষা* আৰু বৰগীতৰ ধৰ্মীয় কথাই নলিনীবালা দেৱীৰ ভাৱ-চিন্তা আৰু বিশ্বাসক গঢ় দিয়ে। পুত্ৰ শোক আৰু বৈধব্য যন্ত্ৰণাত অধৈর্য নহৈ ভগৱানৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ কৰি জগতৰ শোক-তাপ সকলো তেওঁৰেই আশিস নিৰ্মালি বুলি সান্ত্বনা ল'বলৈ চেষ্টা কৰে। কবিৰ ব্যক্তিগত দুখ-বিচ্ছেদ আধ্যাত্মিক বিচ্ছেদৰ ৰূপ লয়। ভগৱদ্ভক্তিৰ বীজ নিহিত হৈ থকা কবিৰ অন্তৰখন সাংসাৰিক শোক-তাপে ঈশ্বৰাভিমুখী কৰি তোলে।

আৱাহন যুগৰ প্ৰাক্‌ক্ষণৰ পৰাই কবিগৰাকীয়ে অতীন্দ্ৰিয়বাদী ভাৱধাৰাৰে পুষ্ট কবিতা লিখিবলৈ ল'লে। *সন্ধিয়াৰ সুৰ, সপোনৰ সুৰ, পৰশমণি, যুগদেৱতা, জাগৃতি, অলকানন্দা* আদি তেওঁৰ কবিতা পুথি। *স্মৃতি-তীৰ্থ, বিশ্বদীপা, সৰ্দাৰ পেটেল* জীৱনচৰিত। *এৰি অহা দিনবোৰ* আত্মজীৱনীমূলক পুথি আৰু প্ৰবন্ধ গ্ৰন্থ *শান্তি পুথি* উল্লেখযোগ্য। তেওঁ *অলকানন্দা* কবিতা পুথিৰ বাবে সাহিত্য অকাদেমি বঁটা পাইছিল।

কবি নলিনীবালা দেৱীৰ কবিতাত আধ্যাত্মিকতাৰ সুৰ, অতীন্দ্ৰিয় ভাব, তন্ময়তাৰ সুৰ প্ৰকাশ পাইছে। নৈসৰ্গিক প্ৰকৃতিৰ বিশাল প্ৰাঙ্গনত প্ৰতিবিম্বিত হোৱা সনাতন সৌন্দৰ্যৰ কবিয়ে সকলোতে উপলব্ধি কৰিছে। জাগতিক বৰ্ণ বৈচিত্ৰ্যৰ অন্তৰালত আত্মগোপন কৰি থকা সত্য শিৱ সুন্দৰৰ লগত মিলনেই কবিৰ চৰম আকাংক্ষা। জীৱনৰ বিৰহ বেলা ভূমিত প্ৰিয়তমৰ লগত মিলনেই তেওঁৰ ইপ্সিত লক্ষ্য। আধ্যাত্মিক বেদনাৰ কাৰুণ্যই তেওঁৰ কবিতাক নিয়ৰত সিক্ত ফুলৰ দৰে স্নিগ্ধ আৰু ৰমণীয় কৰি তুলিছে। ভাৰতীয় দৰ্শনে, বিশেষকৈ, বেদান্তৰ জন্মান্তৰবাদ, কৰ্মফলবাদ আৰু ভক্তিবাদে নলিনীবালা দেৱীৰ কবিতাক পুষ্ট কৰি তুলিছে। ৰবীন্দ্ৰনাথৰ কবিতাৰ কাব্যিক ৰূপ-সৌন্দৰ্য আৰু ৰহস্যবাদৰ সুৰে তেওঁৰ কবিতাৰ ভাৱব্যঞ্জক, ৰহস্যঘন আৰু মধুৰ কোমল কৰাত সহায় কৰিছে। চিৰসুন্দৰৰ অস্তিত্বৰ মৃদু শিহৰণ তেওঁ সকলো জাগতিক ব্যাপাৰতে অনুভৰ কৰিছে আৰু তেওঁৰ অন্বেষণেই বেছি ভাগ কবিতাৰ মূল বিষয় ৰূপে অনুৰণিত হৈছে। এহাতে ৰহস্যবাদমূলক কবিতাত অসীম তথা চিৰসুন্দৰৰ আহ্বান, আনহাতে স্বদেশ আৰু জনমভূমিৰ প্ৰতি ধূলিকণাৰ লগত জন্ম জন্মান্তৰে জড়িত হৈ থকাৰ অদম্য বাসনা। স্বদেশ

প্ৰীতি, প্ৰাচীন ভাৰতীয় সংস্কৃতি আৰু আদৰ্শৰ প্ৰতি গভীৰ শ্ৰদ্ধা তেওঁৰ কবিতাৰ লক্ষণ। ছন্দ প্ৰয়োগ, শব্দ চয়ন, ভাৱ-ব্যঞ্জনা চিত্ৰ ৰচনাৰ মাধুৰ্যৰে তেওঁৰ কবিতা সমৃদ্ধ।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৪ ঃ নলিনীবালা দেৱীৰ কাব্যপুথিকেইখন উল্লেখ কৰি তেওঁৰ কবিতাৰ বিষয়বস্তুৰ বিষয়ে লিখক।

(২৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

- **নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী ঃ** নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ প্ৰচেষ্টাত ১৯২৯ চনত কলিকতাত আৱাহন আলোচনীৰ জন্ম হয়। চৌধুৰী *আৱাহন* আলোচনীৰ এগৰাকী উল্লেখযোগ্য সাহিত্যিক তথা গল্প লেখক। অবিভক্ত গোৱালপাৰা জিলাৰ লক্ষীপুৰত প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰু গোৱালপাৰাত হাইস্কুলীয়া শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। *আৱাহন* আলোচনীৰ প্ৰথম বছৰৰ প্ৰথম সংখ্যাতেই 'পোহৰী' গল্প লিখি দৰাচলতে চৌধুৰীয়ে আৱাহন যুগৰ গল্পৰ বাট মুকলি কৰি দিয়ে। চৌধুৰীৰ গল্পসমূহ *আৱাহন* আৰু *ৰৱদৈচিলা* আলোচনীত প্ৰকাশ পায়। *নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ গল্প, বীণাৰ ঝঙ্কাৰ, নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ গল্প*। এই সঙ্কলন তিনিটাৰ অন্তৰ্গত গল্পসমূহ হৈছে—'পোহৰী', 'ভাগ-বাটোৱাৰা', 'ধন-ভঁৰাল', 'ৰসায়ন', 'টুনী', 'মুক্তি', 'মধুমালতী', 'লাভ', 'প্ৰতিশোধনে প্ৰতিদান', 'তামৰ তাবিজ', 'সোপধৰা', 'বগীতৰা', 'অসবৰ্ণ আইন' আদি। এইবোৰৰ উপৰিও চৌধুৰীয়ে *আৱাহনৰ* পাতত বিজ্ঞান, নৃত্য-সঙ্গীত, খেল-ধেমালি বিষয়, সংস্কৃতি বিষয়ক প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছিল।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ 'পোহৰী' গল্পত ৰাভা জনজাতীয় গাভৰু এগৰাকীৰ মৰ্মন্তুদ দুখ-কষ্টৰ কাহিনী বৰ্ণিত কৰিছে। পোহৰীৰ ভালপোৱা কৃতজ্ঞতাৰ নামান্তৰ, সেইবাবে আকোৱগোঁজ। সহৃদয় ডাঃ দীনবন্ধুৱে সিহঁতৰ ভাল কৰিবলৈ গৈ দুখৰহে কাৰণ হৈ পৰে। সামাজিক অবিচাৰৰ কাহিনী এটা ৰোমাণ্টিক প্ৰেমানুভূতিৰ লগত দৃঢ়ভাৱে গ্ৰথিত হৈছে। তেওঁৰ গল্পত মাথোন ডেকা-গাভৰুৰ প্ৰেমৰ বিষয়বস্তুকেই আশ্ৰয় নকৰি জীৱনৰ বিচিত্ৰ ৰূপ আৰু সংঘাতবোৰৰ প্ৰতিহে বেছি দৃষ্টি দিয়া দেখা যায়। 'ৰসায়ন' গল্পত তেওঁ বৃদ্ধ এজনে ডেকা হোৱা ঔষধ প্ৰয়োগ কৰি বেছি জোখত সেৱন কৰা বাবে কেনেকৈ ক্ৰমাৎ সৰু হৈ গৈ এটা বান্দৰত পৰিণত হ'ল তাৰ উদ্ভট বৰ্ণনা দাঙি ধৰিছে। গল্পটোৰ অন্তৰালত এক ধৰণৰ মনোবৈজ্ঞানিক বৃত্তিয়ে ক্ৰিয়া কৰিছে। 'বীণাৰ ঝঙ্কাৰ' চৌধুৰীৰ এটা মনোৰম প্ৰেমৰ গল্প। তেওঁ এগৰাকী সমাজ সচেতন গল্পকাৰ। তেওঁ প্ৰেমৰ গল্পবোৰতো পৰিস্থিতি সাপেক্ষে সমাজৰ কু-প্ৰথাৰ বিৰুদ্ধে তীৰ্যক শ্লেষ হানে। ৰমেনে বন্ধুসকলৰ লগত বীণাক চাবলৈ যোৱা বীণাক গীত গাবলৈ দিয়া কাৰ্যৰ প্ৰতি বীণাই মন নিদিয়া আদি মধ্যবিত্ত জীৱনৰ বৈষম্যবিলাকৰ প্ৰতি লেখকে তীৰ্যক দৃষ্টিপাত কৰিছে। 'ধন-ভঁৰাল' গল্পৰ বিষয়বস্তু গল্পকাৰগৰাকীৰ সমকালৰ বাস্তৱ সমাজৰ পটভূমিতে ৰচিত

হৈছে। সমাজত গঢ় লৈ উঠা ৰঘুমলা ৰূপী শোষক বিনোদ বিহাৰী সাহা নামৰ ব্যৱসায়ীজনৰ ছল-চাতুৰী, শোষণ-উৎপীড়ন আৰু ৰাংটাং ওৰফে ৰত্নেশ্বৰ বসুমতাৰী নামৰ ডেকাজনৰ নগৰমুখী মনোভাৱৰ ফলত জীৱনৰ দুর্যোগ গল্পটোৰ বিষয়বস্তু। চৰিত্ৰৰ সজীৱতা আৰু গতিশীলতাই ধন-ভঁৰাল গল্পক বহু পৰিমাণে কলাসম্মত কৰি তোলা দেখা যায়। 'ভাগ-বাটোৱাৰা' গল্পটোৰ বিষয়বস্তু জীৱনত ধনৰ প্ৰয়োজনীয়তা, ধনৰ প্ৰয়োগ আৰু অপপ্ৰয়োগৰ ওপৰতে জীৱনৰ সুখ-দুখ নির্ভৰ কৰে আৰু মানুহক ধনেই কেতিয়াবা পশুত্বলৈ আৰু কেতিয়াবা দেৱত্বলৈ কিদৰে অৱতৰণ আৰু উত্তৰণ ঘটায়— এইবোৰ মনঃস্তাত্ত্বিক কথাৰ বিশ্লেষণ গল্পটোৰ তাৎপর্য। দুই ভাই-ককাই শৰৎ আৰু হেমন্তৰ মাজত সহোদৰ সুলভ চেনেহ আছিল বাবেই ভায়েক হেমন্তই সামান্য অভিমান কৰি ঘৰ এৰি আফ্ৰিকালৈ যায়। আফ্ৰিকাত চাকৰি কৰি চাকৰিৰ ধনেৰে ধনী হোৱাৰ পিছত হেমন্ত পুনৰ ঘৰলৈ ঘূৰি আহিছে।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী সময় উপযোগী এগৰাকী সমাজ সচেতন লেখক। চৌধুৰীয়ে সমকালীন সময়ৰ গোৱালপাৰা জিলাৰ জমিদাৰী সমাজ ব্যৱস্থা, সেই সময়ছোৱাৰ জনজাতীয় সহজ-সৰল জীৱন, সমাজ ব্যৱস্থাৰ গলিত ৰূপ, অন্ধবিশ্বাস, কুসংস্কাৰ, নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম, যৌথ পৰিয়াল ব্যৱস্থাৰ নাৰীৰ জীৱনলীলা, ধন ঘটাৰ মাজত শোষণ-পীড়ন ব্যৱস্থা আদি বিভিন্ন বিষয়ক চিত্ৰৰ প্ৰতিৰূপ গল্পসমূহৰ জৰিয়তে মূৰ্তমান কৰি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছে। চৌধুৰীয়ে 'পোহৰী', 'টুনী', 'লাভ', 'ধন ভঁৰাল' আদি গল্পৰ মাজেৰে সমকালীন সময়ৰ অসমৰ জনজাতীয় জনগোষ্ঠীৰ জীৱনৰ নানা সমস্যা সহজ-সৰলভাবে প্ৰতিফলিত কৰিছে। জনজাতীয় সমাজৰ ৰীতি-নীতি, উৎসৱ-পার্বণ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আদি ভাবাদর্শৰ সুন্দৰ ৰূপায়ণ ঘটিছে। 'লাভ', 'তামৰ তাবিজ', 'প্ৰতিশোধ নে প্ৰতিদান', 'বগীতৰা' আদিত সেই সময়ৰ অসমীয়া সমাজত থকা অন্ধবিশ্বাস, কুসংস্কাৰৰ দিশ প্ৰতিফলিত কৰি সেইবোৰ জনসমাজৰ পৰা দূৰীকৰণৰ প্ৰচেষ্টাত উপযুক্তভাবে কৰিছে। 'বগীতৰা' গল্পত ধর্মীয় ৰীতি-নীতিৰ বিশ্বাস নৈতিকতা, অদৃষ্টৰ প্ৰভাৱ প্ৰকাশ পোৱা দেখা যায়। ধর্মৰ প্ৰতি প্ৰগাঢ় আস্থা আৰু নৈতিকতাৰ দৃষ্টিৰে অসমীয়া সমাজৰ জনসমষ্টিৰ অন্ধবিশ্বাসী লোকসকলক নতুন বাটেৰে আগু�ৰাই নি ঈশ্বৰৰ প্ৰতি গভীৰ বিশ্বাসৰ ৰূপ প্ৰতিফলিত কৰিছে। 'পৰিৱর্তন', 'পুনর্জন্মৰ দক্ষিণা' আদি গল্পৰ মাজেৰে সেই সময়ৰ মহাজন আৰু দৰিদ্ৰগ্ৰস্ত লোকৰ সামাজিক চিত্ৰ নিখুঁতভাৱে অঙ্কন কৰিছে। 'মোৰ পৰিচয় কাহিনী', 'প্ৰতিভা' আদিৰ মাজেৰে সামাজিক বিয়া ব্যৱস্থা, যৌতুক প্ৰথা, বৃদ্ধ লোকৰ বিবাহৰ কু পৰিণতি আদি প্ৰকাশ পাইছে। আনহাতে বিয়া ব্যৱস্থাৰ আওপুৱণি ৰীতি-নীতি পৰিহাৰ কৰা উচিত সেই কথাও কেইবাটাও গল্পৰ উপজীব্য হৈ উঠিছে। চৌধুৰীৰ ভ্ৰমণ কাহিনী দুটাও মনোৰম। প্ৰথমটোত আছে কুম্ভমেলা দর্শনৰ মনোৰম বর্ণনা। দ্বিতীয়টোত আগ্ৰা ভ্ৰমণৰ হুবহু বর্ণনা সংস্থাপিত হৈছে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৫ ঃ *আৱাহন* আলোচনীৰ জন্মৰ প্রধান হোতা নগেন্দ্র নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ সাহিত্যকৃতিৰ বিষয়ে লিখক।

(১০০টা শব্দৰ ভিতৰত)

- **বেণুধৰ ৰাজখোৱা ঃ** আৱাহন যুগৰ অন্যতম নাট্যকাৰ। তেওঁৰ *সেউতি কিৰণ* কাল্পনিক নাটক। এই নাটকত ঈর্ষা আৰু শঠতাই প্রেমৰ ক্ষেত্রত কেনে শোকাৱহ পৰিণতি ঘটাব পাৰে তাৰ চিত্র প্রকাশ কৰা হৈছে। *দুর্যোধনৰ উৰুভঙ্গ, দক্ষ যজ্ঞ* পৌৰাণিক নাটক। *তিনি ঘৈণী, অশিক্ষিতা ঘৈণী, কুৰি শতিকাৰ সভ্যতা* আদি প্রহসন জাতীয় নাটকত শ্রীশিক্ষাৰ অভাৱ আৰু বহু বিবাহৰ কুফল আৰু নতুন সভ্যতাৰ সমাজৰ ওপৰত বিৰূপ প্রতিক্রিয়াৰ হাস্যস্পদ চিত্র দাঙি ধৰিছে। ৰাজখোৱাৰ *আৱাহনৰ* উল্লেখযোগ্য নাটক *চোৰৰ সৃষ্টি, যমপুৰী, টোপনিৰ পৰিণাম*— প্রহসনধর্মী নাটত আৰু সমাজ সংস্কাৰী মনোভাৱ প্রকট নহয়; তাৰ বিপৰীতে গাঁৱলীয়া সমাজক লৈ একোটি আমোদদায়ক পৰিৱেশৰ সৃষ্টি কৰিছে। *দশ গীত, বাঁহী* গীতি-কবিতাৰ পুথি। *নামঘোষা, গুণমালা, কাণখোৱা* আৰু *কীর্ত্তনৰ বিপ্র দামোদৰ আখ্যান* ইংৰাজীলৈ অনুবাদ কৰিছিল।
- **দুর্গেশ্বৰ শর্মা ঃ** দুর্গেশ্বৰ শর্মাই আইন পাছ কৰি ওকালতি কৰে আৰু শেষত আৱকাৰী বিভাগৰ কমিছনাৰ পদৰ পৰা অৱসৰ লৈ সাহিত্য জগতত প্রৱেশ কৰে। তেওঁ আৱাহন যুগৰ এগৰাকী কবি আৰু নাট্যকাৰ। *পার্থ-পৰাজয়, চন্দ্রাৱলী, বালী বধ, পদ্মাৱতী* নাটক আৰু *অঞ্জলি, নিবেদন* গীতি-কবিতাৰ পুথি। *বালীবধ* আৰু *পার্থপৰাজয়* নাটক দুখনৰ বিষয়বস্তু বিকাশত পৌৰাণিক কাহিনীৰ পৰা কিছু বিষয়ত আঁতৰি গৈ স্বকীয় কল্পনাপ্রসূত কথা সুমুৱাই দি নাটক দুখনৰ আখ্যানক আকর্ষণীয় কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। নাটক দুখন ট্রেজেদি নহয়, কমেডি ৰূপেহে পৰিণতি লাভ কৰিছে। নাটকৰ দৃশ্যবোৰৰ সংলাপৰ মাধ্যম ছন্দ; কিন্তু লঘু আমোদজনক দৃশ্যকেইটা কথিত গদ্যত প্রকাশ কৰিছে। *চন্দ্রাৱলী* আৰু *পদ্মাৱতী* ছেক্সপীয়েৰৰ *As you like it* নাটক আৰু চিম্বেলিন নাটকৰ মূলানুগ, সৰস ছান্দিক অনুবাদ।

শর্মাৰ কবিতাত মিষ্টিক ভাৱৰ ছিটিকনি দেখা যায়। ভাৰতীয় দর্শনৰ প্রভাৱ তেওঁৰ কবিতাৰ মূল। আত্মাৰ অবিনশ্বৰতা আৰু জন্মান্তৰবাদ বিশ্বাস, ব্রহ্মাণ্ডৰ সহিষ্ণু নৈতিক শক্তিৰ অখণ্ড প্রৱাহত নিষ্ঠা, এটি সংযত জীৱনোপভোগৰ আকাংক্ষা আৰু জাগতিক সৌন্দর্যৰ প্রতি মোহ তেওঁৰ কবিতাৰ প্রধান বিশেষত্ব। কবিৰ দার্শনিকতাই দূৰণিৰ পেঁপাৰ মাত, অকলশৰীয়া ৰূপহী দাৱনী, যখিনী আৰু জলকুঁৱৰী আদিৰ সৌন্দর্য উপলব্ধিত বাধা জন্মোৱা নাই। কবি মনৰ এটা গতি হ'ল আধ্যাত্মিক পথৰ সন্ধানত আৰু আনটো গতি হ'ল মৰতমুখী। আৱাহন যুগত সিঁচৰতি হৈ থকা কবিতাবোৰ *উপাসনা* নাম দি প্রকাশ

কৰা হৈছে। ইয়াৰ অন্তর্ভুক্ত কবিতাবোৰত আত্মনিবেদনৰ ভাব প্রকট আৰু কবিয়ে Sense of Resignationক নিৰাভৰণ অথচ গভীৰ প্রত্যয়শীল ৰূপত আত্মপ্রকাশ কৰিছে।

- **মহীচন্দ্র বৰা ঃ** আৱাহন যুগৰ এগৰাকী উল্লেখযোগ্য গল্পকাৰ। মহীচন্দ্র বৰাৰ গল্পবোৰ হাস্য আৰু ব্যঙ্গ ভাব সিক্ত। আমোদজনক পৰিস্থিতি আৰু বাক্-চাতুর্যৰ দ্বাৰা ব্যঙ্গ বেছি প্রোজ্জ্বল। *উকীলৰ জন্মৰহস্য* তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য গল্পপুথি। গল্পবোৰত সামাজিক ব্যঙ্গ আৰু হাস্যৰসতকৈ ব্যক্তিকেন্দ্রিক হাস্যৰস তথা অধিক ব্যঙ্গ প্রস্ফুটিত হৈছে। মহীচন্দ্র বৰাৰ 'কেৰাণীৰ কপাল' এটা ব্যঙ্গ গল্প। কেৰাণীৰ কপাল গল্পৰ বিষয়বস্তু চাকৰিজীৱী মধ্যবিত্ত আৰু গাঁৱৰ বহু বর্ণময় স্বভাৱৰ মানুহৰ চাৰিত্রিক বৈশিষ্ট্যৰ ভিত্তিত ৰচিত। গল্পটোত চাকৰিজীৱী মধ্যবিত্ত শ্রেণী আৰু গাঁৱৰ বিচিত্র মানসিকতাৰ মানুহৰ সম্পর্ক চিত্রিত কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে। কেৰাণী কিনাৰাম আৰু চিৰস্তাদাৰৰ চাৰিত্রিক বৈশিষ্ট্য তথা কেৰাণী জীৱনৰ অৱস্থা আৰু কেৰাণী কিনাৰামৰ দেউতাকৰ মৃত্যুৰ পিছত জ্ঞাতি-কুটুম্ব, বংশ-পৰিয়াল, ব্রাহ্মণ পুৰোহিতসকলে শ্রাদ্ধৰ যোগেদি কিনাৰামক শুহি শুহি খোৱাৰ প্রকৃতিগত অৱস্থাৰ চিত্রণ দেখুওৱা হৈছে। 'চর্দাৰ বিল' গল্পটোত সমাজৰ বিভিন্ন শ্রেণীৰ চৰিত্রৰ কু-সংস্কাৰ, অন্ধবিশ্বাস আৰু ভণ্ডামি প্রকাশ পাইছে। পৰম্পৰাগতভাৱে যুগ যুগ ধৰি চলি অহা বাল্যবিবাহ বিৰুদ্ধ আইনৰ যোগেদি সমাজ সংস্কাৰকামী এক শ্রেণী আৰু পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতিকে খামুচি ধৰি থকা সুবিধাবাদী ৰক্ষণশীল শ্রেণীটোৰ মাজৰ দ্বন্দ্বই 'চর্দাৰ বিল' গল্পটোৰ বিষয়বস্তু। গল্পটোত বহুত চৰিত্রৰ অন্তঃসাৰশূন্য মানসিকতাক প্রকাশ কৰা হৈছে যদিও ৰায়বাহাদুৰ আৰু বিজুলী বৰুৱানীৰ জৰিয়তেহে দ্বন্দ্বৰ সৃষ্টি কৰা হৈছে। ৰায়বাহাদুৰৰ দৰে মানুহে পোষণ কৰি থকা স্থিতিশীল মূল্যবোধে নতুন গতিশীল মূল্যবোধৰ সৈতে কিদৰে সংঘর্ষৰ মুখামুখি হ'ব লগা হ'ল আৰু এই সংঘর্ষত ৰক্ষণশীল শ্রেণীৰ প্রতিভূ ৰায়বাহাদুৰৰ মানসিক প্রতিক্রিয়া কেনে অসহনীয় হৈ উঠিছিল তাৰ বর্ণনা আকর্ষণীয় হৈ পৰিছে। 'অব্যয়' গল্পটো শিল্পচাতুর্যৰে পৰিপূর্ণ যদিও আৱাহন যুগৰ গল্পৰ বিষয়বস্তুৰ পৰা কিছু পৰিমাণে আঁতৰি অহা দেখা যায়। গল্পটোত ধনীৰাম নামৰ দৰিদ্রপীড়িত মানুহজনৰ পৰা উত্তৰাধিকাৰীসূত্রে পোৱা দাৰিদ্র্যৰে জীৱন নিঃশেষ কৰা পুত্র মাটিৰাম আৰু হৃদয়হীন ঘুণে ধৰা সমাজৰ বাস্তৱ চৰিত্র 'অব্যয়' গল্পৰ বিষয়বস্তু। মহীচন্দ্র বৰাৰ গল্পৰ ব্যঙ্গ দৃষ্টিভঙ্গীৰ লগত জড়িত হৈ আছে সংস্কাৰকামী মনোভাৱ আৰু গভীৰ উদাৰনৈতিক মানৱতাবাদ।
- **অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী ঃ** তেওঁ ৰোমাণ্টিক যুগৰ কবি যদিও আৱাহন কালতো তেওঁ অনেক কবিতা, গীত আৰু গ্রন্থ ৰচনা কৰিছিল। ১৯২১ চনৰ অসহযোগ আন্দোলনত যোগ দি কাৰাবাসত থাকোতে বহুতো জাতীয়তাবাদী গীত ৰচনা কৰিছিল। *বীণা, তুমি, অনুভূতি, স্থাপন কৰ, স্থাপন কৰ, বেদনাৰ উল্কা, আজি বন্দো কি ছন্দেৰে* আদি কবিতা পুথি। *আহুতি, ডেকা-ডেকেৰীৰ বেদ* গদ্য পুথি। *কল্যাণময়ী, ভক্ত গৌৰৱ, জয়দ্রথ বধ* নাটক।

অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ কবি ব্যক্তিত্বৰ বিকাশত দুটা বিপৰীতধৰ্মী বৈশিষ্ট্যৰ অভিব্যক্তি পোৱা যায়— 'এটা প্ৰেমৰ গুণগুণনি আৰু প্ৰিয়তমাৰ বাতায়ন সকাযত বীণৰ মৃদু ঝঙ্কাৰ; আনটো বিপ্লৱীৰ পৌৰুষব্যঞ্জক ৰণহুঙ্কাৰ। ইয়াৰে প্ৰথম সুৰটো যৌৱনৰ, দ্বিতীয়টো যৌৱন আৰু প্ৰৌঢ়ত্বৰ সন্ধিক্ষণৰ যদিও সেইটোৱেই তেওঁৰ কাব্য ব্যক্তিত্ব প্ৰকাশক স্থায়ী সুৰ যাৰ প্ৰতিধ্বনি বাৰ্ধক্য কাল পৰ্যন্ত অনুৰণিত হোৱা দেখা যায়। এহাতে জাতীয়তাবাদৰ দুন্দুভি ধ্বনি, আনহাতে ৰহস্যবাদৰ কোমল সুৰ। প্লেটোৰ মতে 'মানৱীয় প্ৰেমেই স্বৰ্গীয় প্ৰেমলাভৰ সোপান স্বৰূপ। ৰায়চৌধুৰীৰ কবিতা তাৰেই সাৰ্থক ৰূপ। তেওঁৰ জাতীয়তাবাদী কবিতাত নিষ্পেষণ আৰু অত্যাচাৰৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ, 'দুৰ্গম গিৰিকান্তাৰ মৰু', অতিক্ৰম কৰি জীৱন যুদ্ধত বীৰদৰ্পে আগবাঢ়িবলৈ উদাত্ত আহ্বান পোৱা যায়। ৰায়চৌধুৰীয়ে এনে এটা জীৱন কামনা কৰে য'ত ব্যক্তিয়ে সংগ্ৰাম আৰু ঘোৰ সংঘৰ্ষৰ মাজেদি সকলো গ্লানি, ভণ্ডামি, দীনতা, নীচতা অতিক্ৰম কৰি মানৱতাৰ বিকাশ ঘটাব পাৰে। তেওঁৰ শক্তিকামী, জাতীয়তাবাদী কবিতাত শব্দ গঠন আৰু তান বা শ্বাসঘাত প্ৰধান বলিষ্ঠ গতিৰ ছন্দও অসমীয়া কবিতাৰ বিশেষ সম্পদ। তেওঁৰ সামগ্ৰিক ৰচনাত গভীৰ অসমীয়া প্ৰীতি, জাতিৰ কল্যাণ কামনা, সাময়িক সমস্যা সমাধানৰ স্বকীয় ইঙ্গিত আৰু নিজস্ব দৃষ্টিভঙ্গীৰ পৰিচয় আছে। তেওঁৰ গদ্য আবেগধৰ্মী কিন্তু সুকোমল নহয়; বৰং তাণ্ডৱ নৃত্যৰ পৌৰুষ, অমসৃণতা আৰু আন্তৰিকতাই তেওঁৰ গদ্যক মৌলিক সৌন্দৰ্য দান কৰিছে। ৰচনাৰীতি আত্মব্যক্তিত্বৰ পূৰ্ণ পৰিচায়ক। যুক্তি আৰু আবেগৰ সংযোগত তেওঁৰ গদ্যই স্বতন্ত্ৰ বৈশিষ্ট্য লাভ কৰিছে। 'অসম সংৰক্ষিণী সভা' আৰু 'অসম জাতীয় মহাসভা'ৰ যোগেদি অসমীয়া জাতিক সুপ্ৰতিষ্ঠিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৬ ঃ অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ জীৱন আৰু সৃষ্টিশীল কৰ্মৰাজিৰ বিষয়ে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰক।

(১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

- **শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী ঃ** শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীক 'অসম সাহিত্য সভা'ৰ অন্যতম প্ৰতিস্থাপক বুলি ক'ব পাৰি। গোস্বামী গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, নাট্যকাৰ আৰু প্ৰবন্ধকাৰ। *ময়না*, *গল্পাঞ্জলি*, *বাজীকৰ* তেওঁৰ গল্পপুথি। *পানীপথ* উপন্যাস, বাপচন্দ্ৰ ভাগৱতী ছদ্মনামত *পৰীক্ষা* নামৰ নাটক ৰচনা কৰে। ইয়াৰ উপৰিও শিক্ষা বিষয়ক পুথি *মহাসমৰ* আৰু বাগীশৰ *নীতি লতাঙ্কুৰ*, নীলকণ্ঠ দাসৰ *দামোদৰ চৰিত* সম্পাদনা কৰে।

  শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ গল্পত তীব্ৰ ব্যঙ্গ নাইবা চতুৰ হাস্যৰস নাই। ব্যক্তিৰ সুখ-দুখ, ভাগ্যৰ হাতত অসহায়তা, দুৰ্বলতা আৰু মানৱীয় ভাব-অনুভূতিৰ চিত্ৰণে তেওঁৰ গল্পত প্ৰাধান্য লাভ কৰা দেখা যায়। পীড়িতৰ প্ৰতি, অসহায় প্ৰতি, সহানুভূতিসূচক মনোবৃত্তি

তেওঁৰ সৰহভাগ গল্পৰ বিষয়বস্তু ৰূপে প্ৰকাশ পাইছে। দুই-এটা গল্পত অসামাজিক যৌন অভিব্যক্তি দেখা যায়; কিন্তু ৰুচি বিগৰ্হিত প্ৰয়াস নাই। তেওঁৰ অধিক সংখ্যক গল্পই গ্ৰাম্য জীৱনৰ পটভূমিত ৰচিত। 'নদৰাম' গল্পটো প্ৰেম সম্পৰ্কিত অথচ নদৰাম চৰিত্ৰটোৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য আকৰ্ষণীয় ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। নদৰামৰ ঘৈণীয়েক ভাটিৰামৰ তালৈ গুচি যোৱাৰ পিছতো পুনৰ নদৰামে ঘৈণীয়েকক আনিব খুজি ব্যৰ্থ হৈছে। নদৰামৰ এনে মানসিক পৰিৱৰ্তন আকস্মিক। গল্পকাৰে নৰ-নাৰীৰ প্ৰেমৰ ক্ষেত্ৰত বাহ্যিক বান্ধোনৰ আন্তঃসাৰশূন্যতা প্ৰদৰ্শন কৰিছে আৰু তাৰ বিপৰীতে হৃদয়ৰ আকৰ্ষণক স্বীকৃতি দিছে। 'পিয়াহৰ পানী' গল্পটোত টাইফয়েড জ্বৰত মৃত্যু হোৱা এটি শিশুৰ মাতৃৰ বেদনাকাতৰ মানসিক অৱস্থা আৰু মানসিক ভাৰসাম্য হেৰুৱাই উন্মাদ হোৱা ঘটনাটো যিদৰে হৃদয়বিদাৰক, আনফালে তীব্ৰ বিদ্ৰূপাত্মক।

শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ *পানীপথ* উপন্যাসখন ঐতিহাসিক ঘটনাৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। বাবৰ আৰু ইব্ৰাহিম লোডীৰ মাজত হোৱাৰ প্ৰথম পানীপথৰ যুদ্ধৰ ভিত্তিত *পানীপথ* উপন্যাস ৰচিত। উপন্যাসখনৰ প্ৰধান কাহিনী আৰু উপকাহিনী কাল্পনিক, পটভূমিহে ঐতিহাসিক।

- **শৈলধৰ ৰাজখোৱা ঃ** আৱাহন যুগৰ এগৰাকী কবি আৰু অন্যতম নাট্যকাৰ। তেওঁৰ *নিজৰা* কবিতা সঙ্কলন ৰাজখোৱাৰ নিমজ ৰচনাৰীতি, সাৱলীল ছন্দগতি, কবিতাত লক্ষ্য কৰা যায়। প্ৰেমানুভূতি আৰু জাতীয়তাবোধ তেওঁৰ কবিতাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য। *বিদ্যাৱতী, অসম গৌৰৱ* আৰু শ্বেক্সপীয়েৰৰ *অ'থেলো* নাটকৰ অনুবাদ *ৰণজিৎ* নামৰ নাটকৰ যোগেদি নাট্যজগতখন পুষ্ট কৰিছে। *বিদ্যাৱতী* নাটকত বিক্ৰমাদিত্যৰ ৰাজকবি কালিদাসৰ মূৰ্খতাৰ পিছত পাণ্ডিত্য আৰু কবিত্ব লাভ কৰাৰ জনশ্ৰুতি মূলক কাহিনীক নাটকীয় ৰূপ দিছে। তেওঁৰ আৱাহন যুগৰ উৎকৃষ্ট নাটক *অসম গৌৰৱত* স্বৰ্গদেউ প্ৰতাপ সিংহৰ পৰাক্ৰম আৰু তেওঁৰ মুছলমান সৈন্যৰ লগত সংঘৰ্ষক কেন্দ্ৰ কৰি ৰচিত। ছন্দোৱদ্ধ সংলাপৰ প্ৰাধান্য আৰু ঐতিহাসিক পৰিৱেশৰ অভাৱ নাটক দুখনত দেখা যায়। 'অসম গৌৰৱ'ৰ দৃশ্যবহুল আৰু চৰিত্ৰবহুল পৰিৱেশৰ মাজত আখেক গোহাঁই, লাঙি বৰফুকন আৰু ৰূপহী চৰিত্ৰই সজীৱ আৰু আকৰ্ষণীয় ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰিছে।
- **ধৰ্মেশ্বৰী দেৱী বৰুৱানী ঃ** আৱাহন যুগৰ এগৰাকী মহিলা কবি সাহিত্যিক।কবিগৰাকীৰ জীৱন কাৰুণ্যৰে ভৰা। যৌৱনাৱস্থাতে দুৰাৰোগ্য বেমাৰৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হৈ ৰুগ্ন শয্যাৰ পৰাই কাব্য লক্ষ্মীৰ বেদীত *ফুলৰ শৰাই* আগবঢ়াইছে। কবিগৰাকীৰ 'ফুলৰ শৰাই' *আৱাহনৰ* প্ৰথম বছৰতে প্ৰকাশ পায়। *ফুলৰ শৰাই* আৰু *প্ৰাণৰ পৰশ* খণ্ড কবিতাৰ পুথিত কবিৰ জাগতিক সৌন্দৰ্যৰ প্ৰতি মোহ আৰু আধ্যাত্মিক দৃষ্টিৰ অভিব্যক্তি লক্ষ্য কৰা যায়। তেওঁ সাংসাৰিক দুখ-কষ্টক ভগৱানৰ দান বুলি ভাবি তাক গ্ৰহণ আৰু ভগৱানৰ ওচৰত নিজকে অৰ্পণ কৰিছে। কবিগৰাকীয়ে ভাৰতীয় চিন্তাধাৰাৰ সৃষ্টিৰ সকলো পদাৰ্থতে স্ৰষ্টাৰ সত্তা আৰু মহিমা দেখা পাইছে। জগতত যি এটি সুৰে সকলোকে মোহিত কৰিছে সেই সুৰৰ

উৎস বিচাৰি কবিয়ে আধ্যাত্মিক যাত্রাত মিলনৰ আশাত সুখৰ অন্বেষণত আগবাঢ়িছে। কবিৰ প্রকৃতি বিষয়ক কবিতাসমূহতো ব্যক্তিগত জীৱনৰ প্রতিবিম্ব পৰি আবেদনক্ষম হৈছে।

- **বাণীকান্ত কাকতি ঃ** এগৰাকী ভাষাবিদ, সাহিত্যিক, চিন্তাবিদ। কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা সুখ্যাতিৰে ইংৰাজী বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্রী লাভ কৰে। কটন মহাবিদ্যালয়ত অধ্যাপনা কৰি পাছলৈ অধ্যক্ষ হয়। শেষলৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগৰ মূৰব্বী অধ্যাপক হয়। তেওঁ একাধাৰে ভাষাবিদ, গৱেষক, শিক্ষাবিদ, সমালোচক আৰু প্রবন্ধকাৰ। প্রাচ্য আৰু পাশ্চাত্য উভয় সাহিত্য অধ্যয়ন কৰি অসমীয়া গদ্যক সুসংহত ৰূপ প্রদান কৰিছে। *পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য, সাহিত্য আৰু প্রেম, কলিতা জাতিৰ ইতিবৃত্ত, পুৰণি কামৰূপৰ ধর্মৰ ধাৰা, পখিলা, নতুন অসমীয়া সাহিত্য*, *The Mother Goddess Kamakhya*, *Vaishnavite Myths and Legends* আদি গ্রন্থ ৰচনা কৰে। 'নামঘোষা', 'অংকীয়া ভাওনা', 'কবিৰ অহৈতুকী প্রীতি' আদি অনেক সমালোচনামূলক প্রবন্ধ লিখি অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰিছে। তেওঁৰ *Assamese, Its Formation and Development* নামৰ গৱেষণামূলক গ্রন্থই অসমীয়া ভাষাক এক প্রণালীৱদ্ধ ৰূপ দান কৰি গৈছে।

  আৱাহনৰ প্রথম সংখ্যাতে বাণীকান্ত কাকতিয়ে 'কবিৰ অহৈতুকী প্রীতি' নামৰ গুৰুত্বপূর্ণ প্রবন্ধটোৰ জৰিয়তে তত্ত্বগধুৰ সাহিত্য আলোচনাৰ পাতনি মেলে। প্রবন্ধটোত ডাণ্টেধর্মী 'ৰাজসভাৰ প্রেম'ৰ (Courtly love) স্বৰূপ নির্ণয় কৰা হৈছে। কাকতিয়ে 'ভিটা নুওভা'ৰ (Vita Nuova) অন্তর্লীন অনুভূতি বিশদভাৱে আলোচনা কৰিছে। কোনো কোনো পণ্ডিতৰ মতে উচ্চবর্গৰ ভালপোৱাৰ সংগঠনত মধ্যযুগৰ ইউৰোপত ঘটা আৱৱীয় সভ্যতা বিস্তাৰৰ ভূমিকা থকাটোও সম্ভৱ। এই আপাহতে চণ্ডীদাসৰ কাব্য আৰু অভিজ্ঞতাক আলোচনাৰ ভিতৰুৱা কৰাত তুলনামূলক সাহিত্য বিচাৰৰ বাট মুকলি হৈছে। *আৱাহনত* 'পণ্ডিতৰ ভূমাস্পৃহা' নামৰ প্রবন্ধটিত আমিয়েলৰ দীনপঞ্জী-সমূহৰ বিশদ বিশ্লেষণ সন্নিবিষ্ট কৰিছে। আমিয়েলে সমগ্র ব্রাহ্মাণ্ডৰ সত্তাত নিজৰ ৰূপ দেখিছিল। এই সন্দর্ভত কাকতিয়ে দেৱীসূক্তৰ প্রসিদ্ধা মহিলা কবি বাক্‌দেৱীৰ শ্লোকসমূহ অনুবাদ কৰি বিশ্লেষণ কৰাত তুলনামূলক সাহিত্যৰ আন এটি দিশ উন্মোচিত হৈছে। 'বেজবৰুৱা' নামৰ প্রবন্ধটোত অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যৰ ক্ষেত্রত বেজবৰুৱাৰ কেন্দ্রীয়তা (Centrality) সুন্দৰভাৱে নিৰূপণ কৰা হৈছে। জনছনে এডিচনৰ বিষয়ে কৰা উক্তি এটাক ভেঁজা দি কাকতিয়ে দৃঢ় মত পোষণ কৰিছে— "বেজবৰুৱাৰ ৰচনা পদ্ধতিৰ ওপৰত বিশেষ মন নিদিয়াকৈ অসমীয়া লিখিবলৈ যোৱাটো ভাষাৰ প্রতি অবিচাৰ কৰা।" জাগ্রত স্বদেশানুৰাগ, অপূর্ব ৰচনা পদ্ধতি আৰু প্রকৃত হাস্যৰস এই তিনিটা প্রধান দিশ বিশ্লেষণ কৰি প্রবন্ধটোত বেজবৰুৱাৰ সামগ্রিক মহত্ত্ব নির্ণয় কৰা হৈছে।

- **সূর্য্য কুমাৰ ভূঞা ঃ** কটন কলেজৰ অধ্যাপক, পিছলৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য আৰু অসমৰ শিক্ষাধিকাৰ পদৰ পৰা অৱসৰ লয়। তেওঁৰ প্রচেষ্টাত অসম বুৰঞ্জী আৰু

পূৰাতত্ত্ব বিভাগ প্ৰতিষ্ঠা হয়। অধ্যয়নশীল ভূঞাৰ অসমীয়া, ইংৰাজী ভাষাত ৰচনা কৰা আৰু সম্পাদনা কৰা গ্ৰন্থ অধিক। *গোপাল কৃষ্ণ গোখলে, ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ, আনন্দৰাম বৰুৱা, চানেকী, অসম জীয়ৰী* আদি জীৱন চৰিতমূলক। *কোঁৱৰ বিদ্ৰোহ, বুৰঞ্জীৰ বাণী, ৰমণী গাভৰু, বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধাৱলীৰ তালিকা, মীৰজুমলাৰ অসম আক্ৰমণ, ৰাজেশ্বৰ সিংহ, লাচিত বৰফুকন* আদি ঐতিহাসিক গ্ৰন্থ। *নিৰ্মালি* কবিতা পুথিৰ কবিতাসমূহত প্ৰেম আৰু স্বদেশ প্ৰীতিৰ দুটা বিভিন্ন সুৰ ধ্বনিত হৈছে। 'আপোন সুৰ' নামৰ কবিতাটি গাম্ভীৰ্য, মহত্ত্ব আৰু সন্ধানী দৃষ্টিৰ মনোৰম প্ৰকাশ। *পঞ্চমী* পাঁচোটা চুটিগল্পৰ সমষ্টি। গল্পসমূহত বিভিন্ন ব্যক্তিৰ বিভিন্ন মানসিকতাৰ মাজত দ্বন্দ্ব সফলতাৰেপ্ৰকাশ কৰিছে। নৰ-নাৰীৰ প্ৰেমৰ গভীৰতাও তেওঁৰ গল্পৰ মূল উপজীব্য। বুৰঞ্জী আৰু পূৰাতত্ত্ব বিভাগৰ পৰা প্ৰকাশ পোৱা সকলোবোৰ বুৰঞ্জীয়েই তেওঁ সম্পাদনা কৰে। তেওঁৰ ইংৰাজী গ্ৰন্থৰ ভিতৰত *Anglo Assamese Relation*, *Aton Buragohain and His Times*, *Lachit Barphukan and His Times*, *An Assamese Nur-Jahan*, *Studies in the Literatures of Assam* উল্লেখযোগ্য। এই গ্ৰন্থসমূহত অসমৰ ইতিহাস আৰু সমাজৰ বৰ্ণনা কৰা হৈছে। কবিতা আৰু জীৱনীসমূহতকৈ বুৰঞ্জীমূলক ৰচনাসমূহে ঐতিহাসিক নিৰপেক্ষতা, বৰ্ণনাপ্ৰিয়তা, মননশীলতা আৰু নিৰ্বাচনী শক্তিৰ পৰিচয় পোৱা যায়। মধ্যযুগীয়া কাৰ্যকলাপ, ধৰ্ম, সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ পৰিচয় ৰচনাৱলীসমূহৰ মাজত পোৱা যায়।

- **বেণুধৰ শৰ্মা ঃ** আৱাহন যুগৰ এগৰাকী শিশু সাহিত্যিক, জীৱনী সাহিত্যিক আৰু প্ৰবন্ধকাৰ। শিশু উপযোগী গ্ৰন্থ *ৰবিনচন ক্ৰুচ আৰু ৰাংপতা*; তেওঁৰ জীৱনীমূলক গ্ৰন্থ *জৱাহৰলালৰ জীৱনী, গঙ্গাগোবিন্দ ফুকন, মণিৰাম দেৱান, গোবিন্দ বেজবৰুৱা*; ঐতিহাসিক প্ৰবন্ধ *দূৰবীণ, সাতাৱনছাল, কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰ'দত, অৰ্ঘ্যাৱলী* আদি উল্লেখযোগ্য প্ৰবন্ধাৱলী। *মণিৰাম দেৱান* আৰু *কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰ'দত* স্বাধীনতা আন্দোলনৰ কাৰ্যত অংশ লোৱা মণিৰাম আৰু মনাই, ধনাইৰ ব্যক্তিত্ব আৰু কাৰ্য, চৰিত্ৰ অতি সুন্দৰ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। *দক্ষিণপাট সত্ৰৰ বুৰঞ্জী* প্ৰাচীন ঐতিহ্যপূৰ্ণ সত্ৰৰ ইতিহাসেই নহয়; ইয়াত অসমৰ সাংস্কৃতিক ইতিহাসৰ সমল পোৱা যায়। শৰ্মাৰ প্ৰবন্ধাৱলীত জয়মতী আখ্যানৰ সত্যাসত্য, বদন বৰফুকনৰ দেশদ্ৰোহিতাৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ, দায়িত্ব নিৰ্ধাৰণ, অসমীয়া কটকীৰ বুদ্ধিমত্তা আৰু কৌশল আদি তথ্যবহুল ঐতিহাসিক প্ৰবন্ধবোৰে ইতিহাসৰ ঘটনাসমূহৰ পুনৰীক্ষণ কৰিবলৈ সমল যোগাইছে। এই প্ৰবন্ধবোৰ ঐতিহাসিক তথ্যানুসন্ধিৎসা আৰু ভাবাদৰ্শৰ সমন্বয় বুলিব পাৰি। শৰ্মাৰ বলিষ্ঠ ৰচনাভঙ্গী, জতুৰা ঠাঁচ আৰু ওজঃগুণবিশিষ্ট গদ্যৰ যোগেদি ঐতিহাসিক বিৱৰণেও সাহিত্যৰ মৰ্যাদা লাভ কৰিছে। বুৰঞ্জীৰ শুকান হাড়-ছালত মৃতসঞ্জীৱনী ছটিয়াই সজীৱ আৰু স্পন্দনপূৰ্ণ কৰিব পৰা শক্তি গদ্যভঙ্গীৰ বৈশিষ্ট্য।
- **নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা ঃ** অসমীয়া সাহিত্যৰ এগৰাকী আদৰ্শবাদী গল্পকাৰ আৰু নাট্যকাৰ ৰূপে পৰিচিত। প্ৰাচীন ঘৰ চাৰিঙত। *বাৰভূঞাৰ বুৰঞ্জী, জোনাৱলী, গল্পৰ শৰাই, ৰাধাকান্ত*

সন্দিকৈ ডাঙৰীয়া, চোৰাংচোৰাৰ চ'ৰা আদি তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ। চাহ বাগিচাৰ সাংস্কৃতিক পৰিৱেশহীন কঠোৰ জীৱনৰ মাজতো সুৰুঙা উলিয়াই সাহিত্য সেৱা কৰাই আছিল তেওঁৰ জীৱনৰ প্ৰধান আদৰ্শ। তেওঁৰ গল্পবোৰ গাঁৱলীয়া জীৱন আৰু চৰিত্ৰৰ ভেটিত ৰচনা কৰা কাহিনী প্ৰধান গল্প। অসমীয়া সমাজৰ পুৰণি, জীপাল ৰূপটোৰ মোহাবিষ্টতাৰ ছাপ আছে যদিও তেওঁ পৰিৱৰ্তিত সমাজৰ সমস্যাসমূহৰ প্ৰতিও সচেতন। 'গাভৰুৰ বাছনি' ভূঞাৰ এটা দিক্‌নিৰ্ণয়কাৰী গল্প। তাত মুকলিমূৰীয়া গাভৰু এগৰাকীৰ সাহসিকতাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তেওঁৰ বিহুগীতৰ সংগ্ৰহ *বহাগী* লোকসাহিত্যৰ ভঁৰাললৈ এটি উল্লেখযোগ্য অৱদান। ভূঞা নাট্যকাৰ ৰূপেহে সৰ্বজনবিদিত। *বদন বৰফুকন, চন্দ্ৰকান্ত সিংহ* নাটক দুখনত মানৰ আক্ৰমণ আৰু বেলিমাৰৰ কৰুণ ঘটনা, *বিদ্ৰোহী মৰাণত* মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ বুৰঞ্জী সহানুভূতি আৰু *নুমলী কুঁৱৰী* বুৰঞ্জীৰ এটি নাৰী চৰিত্ৰক কেন্দ্ৰ কৰি ৰচিত হৈছে যদিও যথেষ্ট স্বকীয় সৃষ্টি হোৱা দেখা যায়। মুঠতে আহোম ৰাজত্বৰ শেষছোৱা কালৰ ৰাজনৈতিক ধুমুহাৰ চিত্ৰ তেওঁ নাটককেইখনত অঙ্কন কৰিছে। ভূঞাৰ নাটককেইখনৰ প্ৰধান বিষয়বস্তু ইতিহাসৰ পৰা আঁতৰি যোৱা নাই। চৰিত্ৰসমূহ উজ্জ্বল কৰিবৰ কাৰণে পৰিৱেশ আৰু পৰিস্থিতি ৰচনাতহে স্বকীয় কল্পনা প্ৰয়োগ কৰিছে। ঐতিহাসিক ঘটনাৰ ভয়াৱহতাৰ অন্তৰালত প্ৰেমৰ লীলা খেলাৰ চিত্ৰ আঁকি কোমল ভাবৰ সঞ্চাৰ কৰিছে। তেওঁৰ নাটককেইখন দুখাত্মক, কিন্তু ট্ৰেজেডিৰ বৈশিষ্ট্য আৰু গাম্ভীৰ্য গভীৰভাৱে পৰিস্ফুট হোৱা নাই।

- **লক্ষ্মীনাথ ফুকন ঃ** লক্ষ্মীনাথ ফুকন আৰাহন যুগৰ এগৰাকী বিশিষ্ট গল্পলেখক ৰূপে পৰিচিত। *মালা, ওফাইদাং, মৰমৰ মাধুৰী, আনন্দে নধৰে হিয়া* গল্পপুথি। *মহাত্মাৰ পৰা ৰূপকোঁৱৰলৈ, পুৱতী নিশাৰ সপোন* উপন্যাস। *সোণালী সপোন* একমাত্ৰ কবিতা পুথি।

ফুকনৰ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ জীৱনৰ সুখ-দুখৰ চিত্ৰ, ব্যঙ্গ আৰু কৰুণ ৰসসিক্ত হাস্যৰসৰ যোগেদি চিত্ৰিত কৰিছে। *ওফাইদাং*ৰ গল্পসমূহত ব্যঙ্গাত্মক চৰিত্ৰ চিত্ৰণ, উৎকেন্দ্ৰিক আচৰণ আৰু সামাজিক ভণ্ডামিৰ লগত অনেক ঠাইত কাৰুণ্যৰ ভাবনাই ঘটোৱা এক মিশ্ৰিত হাস্যকৰুণ ৰসৰ সৃষ্টি কৰিছে। 'মেধি' ফুকনৰ এটি সুখপাঠ্য গল্প। সত্ৰৰ মেধিৰ বাব খোৱা সৰলচিতীয়া মানুহৰ হৃদয়ৰ কোমলতা, স্বভাৱৰ সৰলতা আৰু আপোনভোলা চৰিত্ৰই গল্পটোৰ বিষয়বস্তু। 'টাইপিষ্টৰ জীৱন' গল্পটোত মাণিক শইকীয়া নামৰ এজন বয়সীয়া টাইপিষ্টৰ কৰ্মনিষ্ঠা আৰু সততা, তাৰ বিপৰীতে কামত ফাকি দিয়া সততাহীন কেৰেণীৰ শ্ৰেণী চৰিত্ৰ আৰু মানৱীয় হৃদয়হীন ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক মেনেজাৰৰ দৰে চৰিত্ৰই নিৰ্মাণ কৰা এখন কলুষিত সমাজৰ চিত্ৰই এই গল্পটোৰ বিষয়বস্তু। গল্পটোত সমাজ ব্যৱস্থাৰ তীব্ৰ ব্যঙ্গ আৰু বৰ্তমান সমাজৰ আন্তঃসাৰশূন্য বিত্তৱান শ্ৰেণীটোৰ ভণ্ডামিক তীব্ৰ ভাষাৰে ব্যঙ্গ কৰা হৈছে। তেওঁৰ উপন্যাস *মহাত্মাৰ পৰা ৰূপকোঁৱৰলৈ* আৰু *পুৱতী নিশাৰ সপোন*ত সমাজৰ এক বাস্তৱিক চিত্ৰ ফুটাই তুলিছে। *সোণালী সপোন* কবিতা পুথিৰ কবিতাসমূহৰ মাজেদি ৰোমাণ্টিক ভাবাদৰ্শ আৰু অনুভূতিৰ তীব্ৰতা প্ৰকাশ পাইছে।

সমাজৰ বাস্তৱ সমস্যা আৰু ব্যক্তি জীৱনৰ দুখ-যন্ত্ৰণা, হতাশা, নিৰাশা আদিক বাস্তৱ ৰূপত ভাষাৰ সাৱলীলতা আৰু বৰ্ণনাৰ চাতুৰ্যৰ বাবে ৰচনাসমূহ সংবেদনশীল হৈ উঠিছে।

- **কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ঃ** আৱাহন যুগৰ খ্যাতনাম সাহিত্যিক আৰু বহুমুখী প্ৰতিভাৰ গৰাকী কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ। কটন কলেজৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি ক্ৰমে কলিকতা সংস্কৃত কলেজ আৰু কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। পিছলৈ তেওঁ ওৱেণ্টিৱেল বিশ্ববিদ্যালয়, পেৰিছ বিশ্ববিদ্যালয়, বাৰ্লিন বিশ্ববিদ্যালয়ত ইউৰোপৰ ভাষাসমূহৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰি খ্যাতি অৰ্জন কৰে। ইউৰোপৰ ভাষাসমূহৰ ভিতৰত আঠটা ভাষা আৰু পাঁচটা ভাৰতীয় ভাষাত পাণ্ডিত্য অৰ্জন কৰিছিল। ১৯৩৭ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতি পদ লাভ কৰে। ১৯৪৮ চনত স্থাপিত হোৱা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰথমগৰাকী উপাচাৰ্য পদত অধিষ্ঠিত হয়। ১৯৫৫ চনত ভাৰত চৰকাৰৰ পৰা 'পদ্মশ্ৰী বঁটা' আৰু ১৯৬৭ চনত 'পদ্মভূষণ বঁটা' লাভ কৰে। তেওঁ সংস্কৃত ভাষা-সাহিত্য তথা অসমীয়াত অনেক তত্ত্বগধুৰ প্ৰবন্ধৰ প্ৰবন্ধকাৰো।

  কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈয়ে আৱাহন যুগতে এক গঠনমূলক ভূমিকাৰে সমালোচক হিচাপে সাহিত্য জগতত অৱতীৰ্ণ হয়। অসমীয়া সাহিত্যৰ পয়ালগা অৱস্থাৰ বাবে অনুবাদ সাহিত্যৰ অভাৱেই জগৰীয়া, এই মত দৃঢ়ভাৱে পোষণ কৰিছিল। সন্দিকৈয়ে অসমীয়া সাহিত্যৰ নৱজাগৰণৰ সপোন দেখিছিল। *আৱাহন*ত সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ অভিভাষণত তেওঁ অনুবাদ সাহিত্যৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল। তেওঁ ইউৰোপীয় ক্লাছিকসমূহ বিশ্লেষণ কৰিছিল আৰু তাৰ পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ শ্ৰীবৃদ্ধি হ'ব বুলি মত পোষণ কৰিছিল। তেওঁ স্পেনিছ ভাষাৰ *ৰোমিও-জুলিয়েট* হিচাপে জনাজাত হুৱান হাৰ্টজচেন বুশ্বৰ *Los Amantes de Teruiel* নামৰ নাটকখনৰ লগত *ৰোমিঅ' এণ্ড জুলিয়েট* নাটকখনৰ তুলনা কৰি গভীৰ বিশ্লেষণ দাঙি ধৰিছে। তেওঁ অসমীয়া ধ্ৰুপদী গদ্যৰ এগৰাকী শ্ৰেষ্ঠ ৰীতিকাৰ। সন্দিকৈৰ পাঠ সমীক্ষা অধ্যয়নৰ উল্লেখযোগ্য বৰঙণি হ'ল— 'নৈষধ চৰিত, সেতুবন্ধৰ টীকাসমূহ আৰু সেইবোৰৰ শ্ৰেণী বিভাজন'। ভাৰতীয় পাঠ সমীক্ষা অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ পাঠ সমীক্ষা অতিশয় উপযোগী হিচাপে বিবেচিত হৈ আছে।

- **ডিম্বেশ্বৰ নেওগ ঃ** আৱাহন যুগৰ লেখক ডিম্বেশ্বৰ নেওগ কলেজীয়া অৱস্থাৰ পৰাই কবিতা, প্ৰবন্ধ আদি লিখিবলৈ লয়। ছাত্ৰ সন্মিলনৰ মুখপত্ৰ *মিলন* আৰু *সাহিত্য পত্ৰিকা*ৰ সম্পাদক হয়। তেওঁ একাধাৰে কবি, নিৰ্ভীক সমালোচক আৰু গৱেষক। *আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী, অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এভূমুকি, অসমীয়া সাহিত্যৰ সংক্ষিপ্ত বুৰঞ্জী, অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী* আদিত অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ বিকাশৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছে। *বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আঁতিগুৰি, বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ক্ৰমবিস্তাৰ, প্ৰাক্-ঐতিহাসিক অসমত* প্ৰাচীন অসমৰ সংস্কৃতি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হৈছে। *মালিকা, থুপিতৰা, মালিতা, ইন্দ্ৰধনু, মুকুতা, শ্ৰহীদ কাৰবালা, অসমা, থাপনা* আদি কবিতা পুথি।

আকুল পথিক, *ভোগজৰা* লোকগীত সংগ্রহ পুথি আৰু *কাব্য প্রতিভা* আধুনিক কবিতাৰ সঞ্চয়ন। নেওগৰ কবিতাৰ মাজেৰে উচ্চ কল্পনা, ভাবৰ গাম্ভীর্য আৰু প্রকাশভঙ্গীৰ সৌষ্ঠৱ অবিস্মৰণীয়। 'শাপমুক্তা', 'স্বর্গপুৰী', 'মোৰ গাঁও' আদি কবিতাৰ শব্দচয়ন, বর্ণনাৰ ঔচিত্য, উপমাদিৰ সার্থকতা, ভাবাৱেগৰ আন্তৰিকতা আৰু ছন্দৰ সৰল সাৱলীলতাৰ দ্বাৰা মহিমামণ্ডিত হৈছে। তেওঁৰ কবিতাত স্বদেশ প্রেমৰ উদ্দাম গতি আৰু সবল আশাবাদ আছে।

- **চন্দ্রপ্রভা শইকীয়ানী ঃ** চন্দ্রপ্রভা শইকীয়ানী আৱাহন যুগৰ লেখিকাসকলৰ ভিতৰত সর্বাধিক উল্লেখযোগ্য। কামৰূপৰ দৈছিংগাৰিত জন্ম হৈছিল। শইকীয়ানী এগৰাকী সমাজ সংস্কাৰক, লেখিকা আৰু স্বাধীনতা সংগ্রামী নেত্রী আছিল। তেওঁ নগাঁও প্রাইমাৰী বিদ্যালয়ত শিক্ষকতা আৰম্ভ কৰে আৰু পিছলৈ তেজপুৰ ছোৱালী বিদ্যালয়ত প্রধান শিক্ষয়িত্রী পদত অধিস্থিত হৈছিল। তেওঁ সদৌ অসম প্রদেশ মহিলা সমিতিৰ সভানেত্রী আছিল। ১৯৭২ চনত ভাৰত চৰকাৰৰ পৰা পদ্মশ্রী উপাধি লাভ কৰে। শিক্ষা গ্রহণ কালতে *বাঁহী* আলোচনীত গল্প লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰে যদিও আৱাহন যুগতহে লেখিকা ৰূপে প্রতিষ্ঠিত হয়। তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য উপন্যাস *পিতৃ ভিঠা*, অন্যান্য ৰচনা *চিপাহী বিদ্রোহত*, *দিল্লীৰ সিংহাসন* আদি।

  চন্দ্রপ্রভা শইকীয়ানীৰ জীৱনত মেৰি উল্ষ্টন ক্রাফ্ট আৰু জর্জ বেণ্ডৰ দৰে মহীয়সী নাৰীৰ সম্ভাৱনা লুকাই আছিল যদিও তেওঁৰ সমাজত অনগ্রসৰতা আৰু সামগ্রিক পৰিৱেশ এনে পৰিণতিৰ অনুকূল নাছিল। চিন্তাশীল গদ্যৰ ৰচনাৰে তেওঁ নাৰীমুক্তি আন্দোলনৰ অগদূত আছিল। *আৱাহন*ৰ প্রথম বছৰত প্রকাশ পোৱা কছাৰী মহিলা সভাৰ সভাপতিৰ আসনৰ পৰা দিয়া অভিভাষণ অসমৰ জনজাতিভিত্তিক সমাজৰ বিশ্লেষণেৰে ভৰা এক প্রামাণ্য দলিল। জনজাতীয়সকলৰ উন্নতিৰ বাবে তেওঁ ভাবি উলিওৱা আঁচনি আজিও প্রাসঙ্গিক হৈ আছে। তেওঁৰ বিশ্লেষণাত্মক গদ্য স্বচ্ছন্দ প্রবাহী। কোনো কোনো প্রবন্ধত তেওঁ ধর্মীয় গ্রন্থৰ পাঠ উদ্ধৃত কৰি নাৰী নির্যাতনৰ বিৰুদ্ধে যুক্তি-তর্কৰ অৱতাৰণা কৰিছিল। আৱাহনত তেওঁ সময়োপযোগী গল্পও লিখে। তেওঁৰ 'দৈৱজ্ঞ দুহিতা' গল্পটো শিথিলবন্ধী হ'লেও তীব্র সমাজ চেতনাৰ পোহৰত উজ্জ্বল। তাত আপাতদৃষ্টিত 'পতিতা' আৰু 'বিদ্রোহিনী নাৰী'য়ে সমাজৰ অবিচাৰৰ বিৰুদ্ধে কৰা সংগ্রামৰ মর্মন্তুদ ছবি অঙ্কিত হৈছে। গল্পটোত উপলব্ধিত গাঢ়তাৰ চাপ পৰিলক্ষিত হৈছে। পুৰুষকেন্দ্রীক সমাজ ব্যৱস্থাত শিক্ষিতা সমাজ সচেতন নাৰীৰ আবির্ভাৱে সৃষ্টি কৰা সংঘাতক ভিত্তি কৰি তেওঁ *আকুল পথিক* নামৰ এখন চুটি উপন্যাসিকা ৰচনা কৰে। তেওঁ *পিতৃ ভিঠা* উপন্যাস নাৰী মুক্তি বিষয়ক অন্য এক দলিল।
- **হলীৰাম ডেকা ঃ** তেওঁ উচ্চ ন্যায়ালয় মুখ্য ন্যায়ধীশ পদ লাভ কৰা প্রথমজন অসমীয়া। তেওঁ আৱাহন যুগৰ এগৰাকী বিশিষ্ট সাহিত্যিক। তেওঁৰ গল্পপুথি *অলকালৈ চিঠি*, *যতকিঞ্চিৎ*। এইগৰাকী গল্পকাৰে কেইবাটাও ছদ্মনাম লৈছিল— 'বোলাই শর্মা', 'কেৰপাই

শর্মা', 'জ্ঞানানন্দ জগতী', 'হয়বৰ অভয়পুৰীয়া', 'শূলপাণি ফুকন'। সমকালীন সমাজৰ ছবি আৰু সমকালীন সমাজৰ ব্যঙ্গ চিত্র ডেকাৰ গল্পত আছে যদিও তেওঁৰ গল্পৰ আকর্ষণীয় দিশটো হ'ল জীৱনবোধৰ গভীৰতা। মননশীলতা আৰু ব্যক্তিনিষ্ঠতাৰ সম্ভেদ তথা নৰ-নাৰীৰ মাজত ঘটা বিচিত্র সম্পর্ক তেওঁৰ গল্পৰ কেন্দ্রীয় সমল।

হলীৰাম ডেকাৰ 'ৰে বড়ে ভাই' গল্পটো ডেকাৰ জীৱনবোধ প্রকাশক এটা শ্রেষ্ঠ গল্প। 'ৰে বড়ে ভাই' গল্পটোৰ বিষয়বস্তু অতি সাধাৰণ। চুলতান নামৰ এজন কণা মানুহৰ এদিনৰ মাত্র কেইঘণ্টামান সময়ৰ দুখলগা অৱস্থাৰ সহৃদয় উপলব্ধিজনিত বর্ণনাই গল্পটোৰ মূল বিষয়বস্তু। 'ৰে বড়ে ভাই' গল্পই সনাতন মানৱীয় অনুভূতি প্রকাশ আৰু তুচ্ছ জীৱনৰ মাজত অনুপম সৌন্দর্য প্রকাশ কৰিছে। আটিল গাঁথনি, সীমিত পৰিসৰত চৰিত্রৰ উজ্জ্বল দিশ প্রকাশ আৰু কৰুণ ৰসানুভূতিৰে পৰিণতিক ৰসপূর্ণ কৰি তুলিব পৰা বাবেই ডেকাৰ গল্পটো আৱাহন যুগৰ গল্পৰ ইতিহাসত শ্রেষ্ঠ গল্প বুলি বিবেচিত হৈছে। 'বিয়াবিভ্রাট' গল্পটোত এটা তীব্র অথচ সংযত হাস্যৰসৰ খলকনি উঠিছে। গল্পটোত দুটিৰাম আৰু অপর্ণাৰ মনৰ ভাব বুজি লৈ দেউতাকে বিয়াৰ সন্মতি প্রদান কৰিছে। 'পর্বতৰ টিঙৰ বঙলাঘৰ' গল্পত স্বামীৰ অনুপস্থিতিত স্খলিত হোৱা নাৰী এগৰাকীৰ কাহিনী বর্ণনা কৰা হৈছে। তেওঁৰ গল্পৰীতিত অগতানুগতিকতা আৰু নতুনত্ব আছে। হাস্যৰসৰ পাতল আৱৰণ এটাও গল্পত দেখা যায়। মনঃসমীক্ষাত্মক বিশ্লেষণ মনিব নোৱাৰাকৈ তেওঁৰ গল্পত লুকাই আছে, আনকি চেতনাস্রোতৰ ভাৱাদর্শৰ দ্বাৰা জীৱনক বিশ্লেষণ কৰাৰ পদ্ধতিও অভিনৱ। হলীৰাম ডেকাই *আৱাহনত* 'চিত্রসেন যখৰীয়া' ছদ্মনামত কেবাটাও ব্যঙ্গ আক্রমণাত্মক প্রবন্ধ লিখিছিল।

- **দৈৱচন্দ্র তালুকদাৰ ঃ** আৱাহন যুগৰ এগৰাকী অন্যতম লেখক। তেওঁৰ কবিতা, নাটক আৰু আলোচনামূলক ৰচনাই অসমীয়া সাহিত্য জগতত তেওঁক স্মৰণীয় কৰি ৰাখিছে। তেওঁৰ *প্রম-পট, কুঁহিমালা, সৌন্দর্য* খণ্ড কবিতাপুথি সৰল কবিত্বৰ পৰিচয়। তেওঁৰ *বামুণী কোঁৱৰ, অসম প্রতিভা, ভাস্কৰ বর্মা, ৰাধা-ৰুক্মিণী* বুৰঞ্জীমূলক নাটক। *বিপ্লৱী, চন্দ্রকলা, লহঙা* সামাজিক নাটক। *ধুঁৱলী-কুঁৱলী, অপূর্ণ, আগ্নেয়গিৰি, বিদ্রোহী, আদর্শপীঠ* দুনীয়া আদি উপন্যাস।

দৈৱচন্দ্র তালুকদাৰৰ 'প্রম-পট' আৰু 'কুঁহিমালা' কবিতাসমূহ বেলাডৰ ঠাঁচত ৰচিত। গাঁৱলীয়া জীৱনৰ প্রেমৰ কৰুণ চিত্র প্রকাশ কৰা হৈছে। 'সৌন্দর্য'ত পুৱাৰ পৰা দুপৰীয়ালৈকে দিনটোৰ পৰিৱর্তনশীল বৈচিত্রময় সৌন্দর্যৰ ৰূপ বর্ণনা কৰিছে। ভাবৰ গাম্ভীর্য নাই যদিও বর্ণনাভঙ্গী আৰু বিষয়বস্তুৰ সৰলতাই তেওঁৰ কবিতাৰ বিশেষত্ব। *বামুণী কোঁৱৰ*নাটক বামুণী কোঁৱৰৰ জন্মবৃত্তান্ত লৈ ৰচিত। সপত্নী বিদ্বেষ আৰু প্রতিশোধ প্রবৃত্তি চৰিতার্থ নাটকখনৰ প্রধান উপজীব্য। ঐতিহাসিক নৃশংস প্রতিশোধমূলক ঘটনাৰ লগত চহা জীৱনৰ সৰল প্রেমৰ একনিষ্ঠতা বর্ণনা কৰিছে। *ভাস্কৰ বর্মা* নাটকত সপ্তম শতিকাত কামৰূপৰ ৰজা ভাস্কৰ বর্মাৰ লগত হর্ষবর্ধনৰ সম্পর্ক আৰু কর্ণসুবর্ণৰ ৰজা

শশাঙ্কৰ লগত সংঘর্ষৰ কাহিনী পোৱা যায়। *অসম প্রতিভা* নাটকত ৰজা নৰনাৰায়ণ আৰু মহাপুৰুষ শঙ্কৰ-মাধৱৰ কার্যকলাপ আৰু প্রতিভা ৰূপায়ণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। *বিপ্লৱীত* জমিদাৰ খেতিয়কৰ সংঘর্ষৰ মাজেদি আদর্শবাদী প্রেমিক-প্রেমিকাৰ মিলন আৰু *লহঙাত* ব্রাহ্মণ যুৱক আৰু ধুবুনী ছোৱালীৰ প্রেমৰ যোগেদি বর্ণভেদ আৰু অস্পৃশ্যতাৰ ফলাফল দেখুৱাই সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাৱ দাঙি ধৰিছে।

আৱাহন যুগৰ লেখক তালুকদাৰৰ উপন্যাসসমূহত আদর্শবাদৰ প্রচাৰ আৰু সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাৱ অতি প্রবলভাৱে প্রকাশ পাইছে। উপন্যাসত প্রধান চৰিত্রসমূহক আদর্শৰ প্রতীক ৰূপে চিত্রিত কৰিছে। লেখকৰ আদর্শবাদৰ প্রতিভূ স্বৰূপ স্ত্রীশিক্ষাৰ প্রৱর্তন, বিধৱাৰ সমস্যা, কুটিৰ শিল্পৰ প্রচলন, শাৰীৰিক পৰিশ্রমৰ মর্যাদা, পাশ্চাত্য বিজ্ঞান আৰু প্রাচ্য আধ্যাত্মিকতাৰ লগত সমন্বয় সাধন, সামাজিক সংস্কাৰ সাধন আদি সমস্যাই উপন্যাসসমূহত জুমুৰি দি ধৰিছে।

- **অতুল চন্দ্র হাজৰিকা ঃ** অতুল চন্দ্র হাজৰিকাই কলেজিয়েট বিদ্যালয়, কটন কলেজ, আর্ল কলেজত শিক্ষা গ্রহণ কৰি কটন কলেজৰ পৰা অৱসৰ গ্রহণ কৰে। তেওঁ 'চিত্র দাস' নাম লৈ কবিতা ৰচনা কৰিছিল। হাজৰিকা কবি, নাট্যকাৰ, বুৰঞ্জী লেখক আৰু শিশু গল্প লেখক। *দীপালী, তপোবন, মুকুতামালা, মণিমালা, পাঞ্চজন্য, মাণিকী মাধুৰী* আৰু *ৰুণুক-জনুক* খণ্ড কবিতাৰ পুথি। আৱাহন যুগৰ উল্লেখযোগ্য নাট্যকাৰ হাজৰিকাৰ নাটকসমূহ চাৰিটা শ্রেণীত ভাগ কৰি আলোচনা কৰিব পাৰি— (ক) পৌৰাণিক (খ) বুৰঞ্জীমূলক (গ) বিবিধ বিষয়ক আৰু (ঘ) অনুবাদমূলক। *নৰকাসুৰ, নন্দ-দুলাল, কুৰুক্ষেত্র, ৰুক্মিণী হৰণ, শ্রীৰামচন্দ্র, সাৱিত্রী, চম্পাৱতী, বেউলা, নির্যাতিতা, সীতা, দময়ন্তী* আদি পৌৰাণিক নাটক। এই শ্রেণীৰ নাটকৰ প্রকাশৰ মাধ্যম অমিত্রাক্ষৰ ছন্দ। পৌৰাণিক কাহিনী বন্ধন আৰু চৰিত্রগত বৈশিষ্ট্যৰ পৰা আঁতৰি নগৈ য'ত সুবিধা পাইছে স্বকীয়তা আৰোপ কৰি অসমীয়া পৰিৱেশ দিবলৈ যত্ন কৰিছে। *কনৌজ কুঁৱৰী, ছত্রপতি শিৱাজী, টিকেন্দ্রজিৎ, পানীপথ, আহুতি* আদি বুৰঞ্জীমূলক। এই নাটককেইখনৰ সংলাপৰ মাধ্যম গদ্য। শ্বেক্সপীয়ে�ৰৰ *Merchant of Venice* আৰু *King Lear* *বণিজ কোঁৱৰ* আৰু *অশ্রুতীর্থ* নাম দি অনুবাদ কৰে। *শকুন্তলা* নাটক কালিদাসৰ *অভিজ্ঞান-শকুন্তলম*ৰ অসমীয়া ভাঙনি। *মর্জিয়ানা, মানস প্রতিমা* আৰু *ৰংমহল* বিবিধ বিষয়মূলক নাটক। হাজৰিকাৰ বুৰঞ্জীমূলক নাটকসমূহৰ ঠায়ে ঠায়ে অসঙ্গতভাৱে আধুনিকতাই প্রৱেশ লাভ কৰিছে। নাটকসমূহ বহির্সংঘাত প্রধান, নাটকৰ গভীৰ অন্তর্মুখিতা নাই। গীতৰ বাহুল্য আৰু স্বদেশ প্রীতিৰ উচ্ছ্বাস নাটকবোৰৰ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য।

হাজৰিকাৰ কবিতাৰ জগতখনলৈ অৱদান যথেষ্ট। *মণিমালা* চতুর্দশপদী কবিতাৰ আৰু *মুকুতামালা* অষ্টপদী কবিতাৰ সমষ্টি। শেহতীয়া কবিতাৰ সংগ্রহ *সন্ধ্যাৰ আ�ৱতি* আঠুৰ কুৰি কবিতাৰ সমষ্টি। কবি হিচাপে তেওঁ সূক্ষ্ম, অন্তর্স্পর্শী কল্পনাৰ অধিকাৰী নহয়, তেওঁৰ বর্ণনা প্রতিভা আছে কিন্তু গভীৰ জীৱন-জিজ্ঞাসা, অন্তৰসঞ্চাৰী কল্পচিত্র

আৰু অভিনয় আলোকসম্পাতী দৃষ্টিৰ বিশেষ পৰিচয় পোৱা নাযায়। কিন্তু জীৱনৰ সৰু ঘটনা, প্ৰাকৃতিক শোভা আৰু পৰিস্থিতিক বহুতো কবিতাত সৰল বৰ্ণনাৰে আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিছে।স্বদেশ প্ৰেম, মাতৃভূমি আৰু মাতৃভাষাৰ প্ৰতি একনিষ্ঠ ভক্তি তেওঁৰ কবিতাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ কবিতাৰ বিষয়বস্তুৰ বৈবিধ্য আছে, কিন্তু সকলো কবিতাই সমান সংবেদনশীল বা অন্তস্পৰ্শী হোৱা নাই। সৰহ সংখ্যক কবিতাত ভাবাৱেগৰ আন্তৰিকতা আৰু কল্পনাৰ মহত্ত্ব পোৱা নাযায়। ইয়াৰ বিপৰীতে 'দেৱদাসী', 'সোণৰ হৰিণা', 'বালিচৰ' আদি কবিতা প্ৰকৃত কাব্যিক সৌন্দৰ্যৰে ভৰপূৰ। *কথা দশম, কথা-কীৰ্ত্তন, দিগ্বিজয়ী, ল'ৰাৰ জাতক, ইছপৰ সাধু, গ্ৰীচৰ সাধু* আদি শিশু সাহিত্য। ভাষা জননীৰ প্ৰতি সেৱা-ভক্তিয়েই তেওঁৰ সাহিত্য ৰচনাৰ মূল প্ৰেৰণা।

- **পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱা ঃ** আৱাহন যুগৰ ভগা টোকাৰীত লুইপৰীয়া সুৰৰ গুঞ্জন তোলা পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱা প্ৰধানকৈ গীতিকাৰ। গীতৰ উপৰিও তেওঁ কবিতা আৰু নৃত্যনাটিকাও ৰচনা কৰিছিল। গীতৰ ঝঙ্কাৰ তোলা এইগৰাকী গীতিকাৰৰ অনুপ্ৰেৰণাৰ স্থল ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ আৰু ইংৰাজ ৰোমাণ্টিক কবি। *সোণৰ সোলেং, ভঙা টোকাৰিৰ সুৰ, গুণ-গুণনি, লুইতী, শুকুলা ডাৱৰ আৰু কঁহুৱা ফুল* আদি নৃত্যনাটিকা, গীত আৰু কবিতাৰ সঙ্কলন।

  আৱাহনৰ প্ৰথম বছৰতে পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ নৃত্যনাটিকা 'সোণৰ সোলেং' ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশ পাইছিল। *সোণৰ সোলেং* নাটত মানৱৰ সুখ আৰু আনন্দৰ অন্বেষণক ৰূপকৰ সহায়ত ব্যক্ত কৰিছে।সুখ অন্তৰৰ বস্তু,বাহিৰত বিচাৰিলে তাক পোৱা নাযায়। মৰিছ মেটাৰলিঙ্কৰ 'ব্লু-বার্ড'ৰ দৰে অথবা ৰবীন্দ্ৰনাথৰ ক্ষেপাই পৰশ পাথৰ বিচাৰৰ দৰে 'সোণৰ সোলেং' বিচৰা বৰাগীয়ে অন্তৰতে সোণৰ সোলেঙৰ উপস্থিতি উপলব্ধি কৰিছে। বৰুৱাৰ গীত আৰু কবিতাবোৰত জগতৰ ৰূপ-ৰস, গন্ধ-স্পৰ্শ শব্দৰ ইন্দ্ৰিয়ানুগ্ৰাহ্য সৌন্দৰ্য এটি তৰল লাস্যময় ৰূপত ধৰা দিছে। জাগতিক সৌন্দৰ্য পোহাৰৰ অন্তৰালত এজন অদৃশ্য যাদুকৰৰ ৰূপকাঠীৰ পৰশ কবিয়ে অনুভৱ কৰিছে। সেইবাৰে কেতিয়াবা কেতিয়াবা এটি ক্ষীণ মিষ্টিক সুৰে বৰুৱাৰ গীতি-কবিতাত মৃদু শিহৰণ তুলি যায়। এইগৰাকী গীতিকাৰ, কবিৰ ক্ষীণ মিষ্টিক সুৰৰ সমান্তৰাল গতিত এটি কৰুণ সুৰ কোনোবা কাহিনী ল'ৰালি কালৰ সুখ সোঁৱৰণীৰ কৰুণ উন্মনাভাৱ অনুভৱ কৰা যায়। শৰতৰ উৰণীয়া শুকুলা ডাৱৰ, শুভ্ৰ শেৱালি আৰু লুইতপৰীয়া চোঁৱৰধাৰী কঁহুৱাই বৰুৱাক উন্মনা কৰি তুলিছিল।শৰতৰ শুভ্ৰতা আৰু কোমলতা তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰ প্ৰধান আকৰ্ষণ। শৰতৰ সংযত সৌন্দৰ্যই বৰুৱাৰ ব্যক্তিত্বৰ প্ৰতীক। লুইতৰ প্ৰতি মোহ, লুইতৰ পাৰৰ চিত্ৰৰ সৌন্দৰ্য, নাও বাই যোৱা নাৱৰীয়া, জিব্‌জিব্‌ বতাহ বলাই দিয়া বুঢ়া আঁহত, উদাসী বীণবৰাগী, লুইতৰ বালিচাপৰি আদিয়ে বৰুৱাৰ গীত আৰু কবিতাত আবেদনশীল হৈ উঠিছে। তেওঁৰ কবিতাত বেদনা আছে, কিন্তু সেই বেদনা সহজভাৱে গ্ৰহণ কৰিব পৰা শক্তিও প্ৰকাশ পাইছে। পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ গীত আৰু কবিতাসমূহত লোকগীতৰ ঠাঁচ মন কৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য। যুক্তধ্বনি ব্যৱহাৰ নকৰাকৈ কোমল, স্নিগ্ধ আৰু সাৱলীল,

শব্দাৱলীৰ প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা ৰচনাৰীতি শ্ৰুতিমধুৰ হৈছে। গীত-কবিতাৰ ভাব, ভাষা, শব্দ চয়ন আৰু লয়ৰ এনে এটি সৌকুমার্য আছে, যাক পাঠক সমাজে সহজেই বৰুৱাক বুজিব পাৰে।

- **বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা ঃ** বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা সঙ্গীতজ্ঞ, নৃত্যবিশাৰদ, চিত্ৰকৰ, কবি-নাট্যকাৰ, অভিনেতা আৰু বিপ্লৱী, অসাধাৰণ নৈসৰ্গিক প্ৰতিভাৰ অধিকাৰী আছিল। ৰাভাৰ গীতৰ মাজেৰে অনুৰণিত হয় আধ্যাত্মিকতা আৰু জাতীয়তাবাদী সাম্য ভাবৰ সুৰ। নৃত্যশিল্পী ৰূপে পাৰ্গত আৰু নৃত্যৰ তালে তালে নৃত্য-গীত গোৱা তেৱেঁই একমাত্ৰ ব্যক্তি বুলি ক'লেও অত্যুক্তি কৰা নহ'ব। বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ ভালেমান জনজাতীয় ভাষাৰ লগত পৰিচয় থকাৰ কাৰণে অসমৰ জনকৃষ্টি-অসমীয়া কৃষ্টিৰ এগৰাকী পণ্ডিত ৰূপে ৰাভা পৰিচিত। তেওঁৰ গীতিকবিতাত বিশ্বৰ ৰূপ-মাধুৰ্যৰ আকৰ্ষণত কবি হৃদয়ৰ আলোড়নৰ ধ্বনি শুনা যায়, কিন্তু শিল্পী কবিগৰাকীৰ শেষৰ ৰচনাত জনজীৱনৰ প্ৰতি দৰদ, নিষ্পেষণৰ প্ৰতি ঘৃণা আৰু বিপ্লৱৰ আহ্বান শুনা যায়। *সোণপাহি* গল্পপুথিত জনজীৱনেই প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে।
- **ৰমা দাশ ঃ** আৱাহন যুগৰ লেখকসকলৰ ভিতৰত ৰমা দাশ এগৰাকী উল্লেখযোগ্য গল্পকাৰ। 'বৰ্ষা যেতিয়া নামে' গল্পটোৰ বিষয়বস্তু নৰ-নাৰী প্ৰেম। নৰ-নাৰীৰ প্ৰেমৰ পাৰ ভঙা উচ্ছ্বাস থাকিলেও গল্পটোৰ গাঁথনি শিথিল আৰু বিক্ষিপ্ত হোৱাৰ বাবে 'বৰ্ষা যেতিয়া নামে' গল্প নহৈ ৰোমাণ্টিক ভাবোচ্ছ্বাসৰ সমষ্টি স্বৰূপ হৈ পৰিল। 'অচল টকা' গল্পত মোহনীয় গাভৰু এগৰাকীৰ অচল টকা এটাই নৱবিবাহিতা দম্পতীৰ যুগ্মজীৱনক বিপর্যস্ত কৰিব খোজে। কিন্তু গল্পটোত প্ৰকৃত নায়ক অভাৱ। অচল টকা চৰিত্ৰকেইটাৰ মাজেৰে নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম, প্ৰেমৰ তীব্ৰ জ্বালা আৰু প্ৰেমানুভূতিৰ গভীৰতা প্ৰকাশ কৰিবলৈ যত্ন কৰা হৈছে। 'অবুজ মায়া' গল্পটোত সমাজৰ দ্বাৰা পৰিত্যক্তা সেউতী বাই নামৰ চৰিত্ৰটোৰ মানসিক দ্বন্দ্ব আৰু চৰিত্ৰটোৰ জীৱনৰ কৰুণ পৰিণতিয়েই গল্পটোৰ বিষয়বস্তু। সমাজৰ পৰা পৰিত্যক্তা হৈ নিঃসঙ্গ জীৱন-যাপন কৰা সেউতীৰ মাতৃসুলভ অন্তৰৰ মৰম-চেনেহৰ আকৰ্ষণত বহু ল'ৰাই সেউতীৰ ঘৰত দৈনিক গোট খায়। অতীত স্মৃতিৰ কথা গল্পটোত কোৱা হৈছে। 'জীৱনৰ এৰাতি' গল্পত নায়কৰ বন্ধু-পত্নী পৰপুৰুষৰ ওচৰত আত্মসমর্পণ কৰিবলৈ আগবাঢ়িছে। দুটা দেহৰ মাজত পিছলি পৰা কম্বল এখনে ষ্টিষ্টান মিথন টিষ্টান আৰু ইচিউল্টিৰ মাজৰ তৰোৱালৰ দৰে থাকি পৰিস্থিতি ৰক্ষা কৰিছে। 'দুর্যোগৰ ৰাতি' নামৰ গল্পৰ নায়কে এগৰাকী বিলাসিনী গাভৰুৰ পিছত ঘূৰি ক্লান্ত আৰু অৱস হৈ পৰিছে। সৰল গছ উভালি পৰা বর্ষণমুখৰ ৰাতিৰ দুর্যোগেহে তাক বাসন্তী নামৰ শ্ৰেয়ৰ ফালে আকর্ষণ কৰে। আৱাহন যুগৰ গল্পলেখক ৰমা দাশৰ গল্প গতানুগতিক ধাৰাৰ গণ্ডীভুক্ত। দাশৰ সৰহভাগ গল্পৰ বিষয় নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম। নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম জৈৱিক বাসনা স্বৰূপে স্বীকৃত হৈছে আৰু প্ৰেমৰ গভীৰতালৈ সোমাব নোৱাৰা বাবেই দাশৰ গল্পৰ নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম, আৱেগসর্বস্ব হৈ ৰ'ল।

- **দীননাথ শর্মা ঃ** ড° দীননাথ শর্মাৰ সম্পাদনাত কলিকতাৰ পৰা ১৯২৯ চনত *আৰাহন* আলোচনী প্ৰকাশ পালে। আলোচনীখনে অসমৰ জাতীয় জীৱনত প্ৰায় ডেৰ দশক কাল (১৯২৯-১৯৪৫) ধৰি তীব্ৰ আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছে। ইয়াতেই আত্মপ্ৰকাশ কৰা কথাশিল্পী আৰু নিবন্ধকাৰ দীননাথ শর্মাই *আৰাহনৰ* জৰিয়তে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যক দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ সময়লৈকে তাৰ স্বাভাৱিক গতিপথত আগুৱাই দিলে। উভয় উপন্যাস সৃষ্টি আৰু গল্প ৰচনাৰ মাজেদি নিজৰ মৌলিক প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিয়া এইগৰাকী লেখকৰ গল্পপুথি *দুলাল, কোৱাভাতুৰীয়া ওঁঠৰ তলত, কল্পনা আৰু বাস্তৱ, অকলশৰীয়া, পোহৰ* আদি। তেওঁৰ গল্পসমূহত মধ্যবিত্ত আৰু গ্ৰাম্য জীৱনৰ বিভিন্ন চিত্ৰ আৰু চৰিত্ৰৰ অভিব্যক্তি ফুটাই তুলিছে। শর্মাৰ গল্পত মানৱ চৰিত্ৰৰ শঠতা, কপটতা, বিশ্বাসঘাতকতা, কামুকতা বিশেষকৈ নাৰী প্ৰবঞ্চনা আৰু স্বাৰ্থপৰতাই প্ৰধান স্থান অধিকাৰ কৰিছে।

  দীননাথ শর্মাই চতুৰ্থ দশকৰ শেষৰ ফালে পোনপ্ৰথমে ঔপন্যাসিক ৰূপে *আৰাহনত* আত্মপ্ৰকাশ কৰে। শর্মাৰ প্ৰথম উপন্যাস *ঊষা আৰাহনত* প্ৰকাশ পায়। *সংগ্ৰাম, মাটি আৰু মানুহ, নদাই, শান্তি নবাৰুণ* আদি উল্লেখযোগ্য উপন্যাস। *সংগ্ৰাম* আৰু *মাটি আৰু মানুহ* এই দুয়োখন উপন্যাসত মধ্যবিত্ত শিক্ষিত যুৱকৰ আদর্শ আৰু ব্যৰ্থতাৰ চিত্ৰ ঘৰুৱা পৰিৱেশত অঙ্কন কৰিছে। নুথামচনৰ বিখ্যাত উপন্যাস *Growth of the Soil*ৰ আদর্শত শর্মাই *মাটি আৰু মানুহ* উপন্যাসখন ৰচিত কৰিছে। উপন্যাসখনত নুথামচনৰ বিখ্যাত উপন্যাসখনৰ প্ৰভাৱত সৃষ্টি কৰা এজন অশিক্ষিত সৰল খেতিয়কৰ মাটিৰ লগত ঘনিষ্ঠ সম্পর্ক আৰু জীৱন-যুদ্ধৰ সুস্থ চিত্ৰ চিত্ৰিত কৰিছে। *নৱাৰুণ* নামৰ উপন্যাসখনত কৃত্ৰিমভাৱে কাহিনীক পৰিণতি দান কৰা হৈছে।

জানি থোৱা ভাল

এইখিনিতে এটা মনত ৰাখিব লগীয়া কথা উল্লেখ কৰা হ'ল— শিক্ষার্থীয়ে *আৰাহনৰ* সম্পাদক ড° দীননাথ শর্মাৰ লগত গল্পকাৰ আৰু ঔপন্যাসিক দীননাথ শর্মাক একাকাৰ কৰি নেপেলায় যেন। দুয়োজন দুগৰাকী পৃথক পৃথক ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী প্ৰতিভাশালী পুৰুষ।

- **হিতেশ ডেকা ঃ** কুৰি শতিকাৰ পঞ্চাশৰ দশকত ঔপন্যাসিক হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰা হিতেশ ডেকাৰ জন্ম হয় অবিভক্ত কামৰূপ জিলাৰ সর্থেবাৰীত ১৯২৪ চনৰ ১৮ ফেব্ৰুৱাৰিত। বিংশ শতিকাৰ মাজভাগৰ পৰাই গল্প, প্ৰবন্ধ, নাটক আদিৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাল সমৃদ্ধ কৰা এইগৰাকী লেখকে এলানি উপন্যাস ৰচনা হৈছে ক্ৰমে— *আজিৰ মানুহ, নতুন পথ, মাটি কাৰ, ভাড়াঘৰ, আচল মানুহ, এয়েতো জীৱন, সীমাৰ কাজিয়া, বৈৰী মানুহ, জীৱন সংঘাত, ইতিহাসে সঁকীয়ায়, সুখৰ সংসাৰ, নির্যাতিত সতী, কাম পত্নী, গাঁৱৰ মানুহ, বাৰীৰ কোঁৱৰ, সাহসী ল'ৰা, ত্যাগ* আদি।

আজিৰ মানুহ উপন্যাস ৰচনাৰে ঔপন্যাসিক জীৱন আৰম্ভ কৰা হিতেশ ডেকাৰ উপন্যাসত গাঁৱৰ সহজ-সৰল মানুহৰ চিত্ৰ অতি মনোৰমভাৱে অঙ্কন কৰাৰ লগতে পাৰিবাৰিক মিলাপ্ৰীতিৰে ভৰা অসমীয়া সমাজৰ নিভাঁজ চিত্ৰ কেইবাখনো উপন্যাসত নিটোল ৰূপত দাঙি ধৰিছে। তেওঁৰ উপন্যাস কেৱল গ্ৰাম্য সমাজৰ সৰলতা প্ৰকাশতে সীমাবদ্ধ নহয়; বৰং ইয়াত গ্ৰাম্য জীৱনৰ অজ্ঞতা, কুসংস্কাৰৰ কথাও প্ৰকাশ কৰিছে। গ্ৰামাঞ্চলত বাস কৰা দুখীয়া শ্ৰেণীৰ বিশ্বাসপ্ৰৱল, ত্যাগ, সহিষ্ণুতাৰ লগতে মহাজন তথা ধনী পৰিয়ালৰ ধন-গৰ্বৰ চিত্ৰও অতি বাস্তৱ ৰূপত অঙ্কন কৰিছে। ইয়াৰ উপৰি যৌনক্ষুধা আৰু দুৰ্নীতিপৰায়ণতাৰ সহজ ৰূপায়ণ সৰহভাগ উপন্যাসৰে অন্যতম প্ৰধান বিষয় ৰূপে দেখা দিছে।

হিতেশ ডেকাৰ উপন্যাসে নগৰকেন্দ্ৰিক সভ্যতাৰ ধামখুমীয়াত লাহে লাহে হেৰাই যাবলৈ ধৰা অসমৰ গ্ৰাম্য সমাজ তথা প্ৰকৃতিৰ নিৰাভৰণ ছবিখনৰ সৈতে পৰিচয় কৰাই দিছে। উপন্যাস পটভূমি, চৰিত্ৰ আদি জাতীয় চেতনাৰ পৰশ সুস্পষ্ট। সেয়ে হয়তো চীন-ভাৰতৰ যুদ্ধ, ভাৰত-পাকিস্তানৰ যুদ্ধ আদিৰ প্ৰভাৱ তেওঁ উপন্যাসত দেখা গৈছে। তেওঁৰ উপন্যাসে অসমৰ সমাজ জীৱনত সাঁজ বহুৱা প্ৰায় সকলোবোৰ সমস্যাকে চুই গৈছে। সেয়া মাটি নোহোৱা কৃষকৰ সমস্যা, মধ্যবিত্তৰ ঘৰ-সংসাৰ, দৈনন্দিন সমস্যা তথা যৌন জীৱনৰ নাৰী-পুৰুষৰ কলুষিত সমস্যাই নহওক কিয়! মহানগৰীৰ গাতে লাগি থকা অঞ্চলত বসবাস কৰাৰ হেতুকে মহানাগৰিক জীৱনক অতি ওচৰৰ পৰা পৰ্যবেক্ষণ কৰাৰ ঔপন্যাসিক কলমত গ্ৰাম্য তথা নগৰৰ জীৱনে এক সজীৱ ৰূপত সাৰ পাইছে। বিংশ শতিকাৰ আশিৰ দশকমানলৈ মূলতঃ সামাজিক উপন্যাসৰ প্ৰয়োভৰ সৰহ। তাতেই কিছু সংখ্যক ঔপন্যাসিকে মনোবিশ্লেষণ নতুবা ব্যক্তিবাদী ধ্যান-ধাৰণাও কম-বেছি পৰিমাণে আৰোপিত কৰিছে।

স্বৰাজোত্তৰ যুগৰ এইগৰাকী ঔপন্যাসিক মহম্মদ পিয়াৰ, প্ৰেমনাৰায়ণ দত্ত, প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামী, ৰাধিকা মোহন গোস্বামী আদিসকলৰ পৰৱৰ্তী সময়ৰ। ১৯৯৫ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ সৰ্থেবাৰীত বহা বাৰ্ষিক অধিৱেশৰ সভাপতি আছিল। ২০০০ চনত তেওঁৰ মৃত্যু হয়।

- **দেৱকান্ত বৰুৱা ঃ** আৱাহন যুগৰ শ্ৰেষ্ঠ কবি। তেওঁ একমাত্ৰ কবিতা পুথি *সাগৰ দেখিছা*। অধিকাংশ কবিতাই আৱাহন যুগত ৰচিত। তেওঁৰ কবিতাৰ ভাব আৰু প্ৰকাশভঙ্গী সম্পূৰ্ণ স্বতন্ত্ৰ, কবিতাত মানুহৰ বীৰ্য আৰু নিয়তিৰ জয় ধ্বনিত হৈছে। জীৱনৰ নশ্বৰতা, অসহায়তা আৰু সঘন সংগ্ৰামৰ ক'লা ডাৰৰ ভেদ কৰি প্ৰেমৰ যি ক্ষণিক প্ৰভাৱ উজলাই তোলে তাকেই স্থায়ী কৰাৰ প্ৰয়াস তেওঁৰ কবিতাত দেখা যায়। বৰুৱাই তেজ-মঙহৰ মানুহৰ জীৱনৰ গীত গাইছে। কেৱল প্ৰেমৰ কবি নহয়। তেওঁ সামগ্ৰিক জীৱৰ কবি, যিয়ে 'ছন্দৰ তুলিৰে আঁকে অশ্ৰুক্লান্ত জীৱনৰ সোণোৱালী ছবি।'

মানৱীয় প্ৰেমৰ মাজতো বিদ্ৰোহৰ সুৰ শুনা যায়। মানৱীয় প্ৰেমৰ গৌৰৱ ঘোষণা তেওঁৰ কবিতাৰ প্ৰধান সুৰ। বৰুৱাৰ কবিতাত এক বিস্তৃত কাব্যিক পৰম্পৰাৰ সন্ধেদ

পোৱা যায়। কবি হিচাপে দেৱকান্ত বৰুৱাৰ শ্ৰেষ্ঠত্বৰ অন্তৰালত আছে ভাব আৰু ভাষাৰ সুসংহত আত্মীয়তা। কবিৰ প্ৰাণৱন্ত ভাষা, চিত্ত প্ৰণামী অনুভূতি আৰু সাংগীতিক আলোড়নে এক অপূৰ্ব ৰসৰ সৃষ্টি কৰে। *সাগৰ দেখিছা* কবিতা লিখিবৰ সময়ত কবিয়ে সাগৰ দেখা নাছিল। কিন্তু আনুপ্ৰাসিক শব্দ চয়নৰ সহায়ত তেওঁ সাগৰৰ উপস্থিতিৰ অনুভৱক চিৰন্তন কৰিব পাৰিছিল—

"সাগৰ দেখিছা? দেখা নাই কেতিয়াও? ময়ো দেখা নাই;
শুনিছোঁ তথাপি,
নীলিম সলিল ৰাশি, বাধাহীন উৰ্মিমালা
আছে দূৰ দিগন্ত বিয়াপি" (*সাগৰ দেখিছা*)

এই ছবি অকল যথাৰ্থই নহয় ঔদাৰ্য গুণযুক্তও। কেৱল মাত্ৰ ঘৰুৱা শব্দেৰে এই বিশালতাৰ ৰূপ অঙ্কন কৰা অসম্ভৱ। দেৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতাৰ গাঁথনিত ব্ৰাউনিঙৰ প্ৰভাৱ অনস্বীকাৰ্য। তেওঁ ব্ৰাউনিঙৰ 'ড্ৰামাটিক' মন'লগ' (Dramatic Monologue) অসমীয়া কবিতাত প্ৰবৰ্তন কৰে। অৱশ্যে ব্ৰাউনিঙৰ কবিতাৰ নৈৰ্ব্যক্তিক সুৰটো তেওঁৰ আয়ত্তাধীন নাছিল। তেওঁ 'টু ইন দ্যা কেম্পানা' আৰু 'লাভ এমং দ্যা ৰুইন্‌জ' আদি কবিতাৰ ব্যক্তিসাপেক্ষে লিৰিকধৰ্মী সুৰটোৰ প্ৰতিহে বেছিকৈ আকৃষ্ট হৈছিল। বৰুৱাৰ কবিতাত শ্ৰেলীয় বা দুৱৰাধৰ্মী বিষাদানুভূতি আৰু আকাংক্ষাত মূৰ্ত হৈ উঠিছে—

"প্ৰীতিৰ বতাহে মোৰ আকাশী তৰাৰ হায় হিয়া নকঁপায়।"
"The desire of the moth for the star." (Shelley)

সেয়া হ'লে বৰুৱাৰ কবিতাত ঘাইকৈ যৌৱনৰ উদাত্ত জয়গানহে বাজি উঠিছে। তেওঁ বলিষ্ঠ প্ৰেমৰ আৰু নাৰী সৌন্দৰ্যৰ উপাসক কবি। তেওঁ ৰোমাণ্টিক যুগ আৰু আধুনিক যুগৰ সংযোগ সেতু ৰক্ষা কৰা বাবে যুগসন্ধিক্ষণৰ কবি বুলি কোৱা হয়। সেয়ে আধুনিক কবিতাৰ দুৱাৰ মুকলি কৰোতাসকলৰ অন্যতম বুলি ক'ব পাৰি।

আৱাহন যুগৰ সাহিত্যত অৰিহণা যোগোৱা অন্যান্য লেখকসকলৰ ভিতৰত উমেশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী, সোণাৰাম চৌধুৰী, লক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্মা, ৰোহিণীকান্ত বৰুৱা, প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামী, উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰু, সৰ্বেশ্বৰ শৰ্মা কটকী, সুৰেন্দ্ৰ মোহন দাস উল্লেখযোগ্য। উমেশ চন্দ্ৰ চৌধুৰী কবি আৰু গীতিকাৰ। তেওঁৰ কবিতাপুথি হ'ল— *অমৃত মন্থন* আৰু *ত্ৰিবেণী*, *দেৱধ্বনি*, *মন্দাকিনী*, *প্ৰতিধ্বনি* আদি গীতৰ পুথি। তেওঁৰ কবিতা আৰু গীতত সৌন্দৰ্য আৰু স্বদেশ প্ৰেমৰ সুৰ শুনা যায়। দেশৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ সময়ত গীত ৰচনাৰে সকলোকে বিশেষভাৱে সহায় কৰিছিল। ইয়াৰ উপৰিও প্ৰকৃতি প্ৰেমমূলক আৰু ভক্তি ভাবৰ গীত আৰু কবিতাৰেও ভাষা জননীক সেৱা কৰি গৈছে। সোণাৰাম চৌধুৰীয়ে ঐতিহাসিক, ধৰ্ম আৰু প্ৰত্নতাত্ত্বিক বিষয়ৰ অনেক প্ৰবন্ধ লিখি অসমৰ অতীত ইতিহাসত পোহৰ পেলাই অসমীয়া ভাষা সাহিতৰ প্ৰত্নতাত্ত্বিক দিশটো অধিক শক্তিশালী কৰিছে। লক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্মাই অসমীয়া সাহিত্যলৈ যথেষ্ট বৰঙণি

আগবঢ়াইছে। বিশেষকৈ অনুবাদ উপন্যাসৰ ক্ষেত্ৰত অন্যতম লিটনৰ *Last days of Pomeii* আৰু গ্ৰেজিয়া ডালেডাৰ *মাদাৰ* উপন্যাস দুখন *পম্পিয়াৰ প্ৰলয় কাহিনী* আৰু *মাতৃ* নাম দি অনুবাদ কৰি প্ৰকাশ কৰে। সৰ্বেশ্বৰ শৰ্মা কটকীয়ে আৱাহনৰ যুগত অসমীয়া সাহিত্যলৈ কেইবা দিশত অৰিহণা যোগায়। *তত্ত্ব আৰু তথ্য*, *মুৰুলি* আদি যুক্তিপূৰ্ণ গ্ৰন্থ। *হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ জীৱন চৰিত*, *সত্যনাথ বৰাৰ জীৱন চৰিত* আদি ৰচনা কৰিছে। অসমীয়া ভাষাৰ লিপি চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত *প্ৰাচীন অসমীয়া লিপি* নামৰ পুথিখনে অসমীয়া লিপিৰ বিকাশৰ স্তৰৰ পৰা আধুনিক লিপিৰ চানেকী দাঙি ধৰিছে। ইয়াৰ উপৰিও প্ৰত্নতাত্ত্বিক বিষয়ৰ যুক্তিপুৰ্ণ অনেক প্ৰবন্ধও ৰচনা কৰিছে। হৰিনাথ শৰ্মা দলৈয়ে শঙ্কৰদেৱৰ পৰা আৰম্ভ কৰি আধুনিক অসমীয়া সাহিত্য বিষয়ক অনেক পুথি ৰচনা কৰিছে। *শঙ্কৰদেৱৰ সাহিত্য প্ৰতিভা*, *অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ গতিপথ*, *সাহিত্য প্ৰৱেশ*, *অসমীয়া সাহিত্য পূৰ্ণ ইতিহাস* আদি বিশ্লেষণাত্মক সাহিত্য বিষয়ক পুথি। প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামী অসমীয়া লোকসাহিত্যৰ সাধক, গৱেষক আৰু অসমীয়া সাহিত্যৰ বিশ্লেষক। *Folk Literature of Assam*, *অসমীয়া জনসাহিত্য* আদি লোকসাহিত্য বিষয় পুথি। *সাহিত্যৰ জীৱন* সাহিত্য আলোচনা বিষয়ক গ্ৰন্থ। তেওঁৰ শিশু সাহিত্য *বিলাতি হোজা*। ইয়াৰ উপৰি আৱাহন যুগত কবিতা আদিও ৰচনা কৰিছিল। উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰু আৱাহন যুগৰ এগৰাকী দাৰ্শনিক, ঐতিহাসিক, ধাৰ্মিক আৰু অন্যান্য তথ্যপূৰ্ণ প্ৰবন্ধ ৰচক। তেওঁৰ প্ৰবন্ধসমূহৰ বেছিভাগেই মৌলিক চিন্তাশীল ভাবৰ। আৱাহন যুগৰ ন-পুৰণি লেখকসকলৰ সাহিত্যৰাজিয়ে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ ভঁৰাল যে সমৃদ্ধি কৰিলে তাত সন্দেহ নাই।

৭.৭ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- *আৱাহন* আলোচনী আৰু ইয়াৰ জন্মৰ ইতিহাস, পটভূমি সম্পৰ্কে জানিব পাৰিলোঁ।
- আৱাহন যুগৰ সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্য আৰু বিবিধ ধাৰাৰ লগত আমি পৰিচিত হ'ব পাৰিলোঁ।
- আৱাহন যুগৰ সাহিত্যৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকাৰ বিষয়ে ধাৰণা লাভ কৰিলোঁ।
- *আৱাহন* আলোচনীৰ যোগেদি যে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যই যি বিশালতা আৰু গভীৰতা লাভ কৰিলে তাৰ বিষয়ে জানিব পাৰিলোঁ।
- আৱাহন যুগৰ লেখকসকলে কি দৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ যোগেদি সমাজ সংস্কাৰকামী আৰু প্ৰগতিশীল চিন্তাৰ উন্মোষ ঘটালে সেই বিষয়ে জানিব পাৰিলোঁ।
- নাৰী মুক্তি চেতনা আৰু জাতীয় দায়বদ্ধতাৰ লগত পৰিচিত হ'লোঁ।
- আৱাহন যুগৰ সাহিত্যিক তথা সাহিত্যসমূহৰ বিষয়ে সম্যক জ্ঞান লাভ কৰিলোঁ।
- আৱাহন যুগৰ কবিতা, নাটক, উপন্যাস, চুটিগল্প, প্ৰবন্ধ, আত্মজীৱনীচৰিত আদিৰ বিষয়বস্তু আৰু তাৰ তাৎপৰ্য সম্বন্ধে ধাৰণা লাভ কৰিলোঁ।

৭.৮ অধিক জানিবলৈ

অসমীয়া গ্ৰন্থ ঃ

১) কটকী, চন্দ্ৰ (২০০৩) ঃ *আধুনিক অসমীয়া কবিতা*; গুৱাহাটী।

২) গোস্বামী, যতীন্দ্ৰনাথ (১৯৯৪)ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ চমু বুৰঞ্জী*; গুৱাহাটী ঃ মণি-মাণিক।

৩) গোস্বামী, হেমচন্দ্ৰ (১৯২৪) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ চানেকি*; কলিকতা ঃ কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়।

৪) তালুকদাৰ, নন্দ (২০০৬) ঃ *কবি আৰু কবিতা*; গুৱাহাটী ঃ বনলতা।

৫) নেওগ, ডিম্বেশ্বৰ (১৯৬৪) ঃ *নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী*; গুৱাহাটী

৬) নেওগ, মহেশ্বৰ (২০০০) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা*; গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৭) ডেকা হাজৰিকা, কৰবী (১৯৯২) ঃ *অসমীয়া কবিতা*; গুৱাহাটী ঃ ষ্টুডেণ্টছ ষ্টোৰ্হ।

৮) বৰগোহাঞি, হোমেন (সম্পা.) (২০০২) ঃ *বিংশ শতাব্দীৰ অসমীয়া সাহিত্য*; যোৰহাট ঃ অসম সাহিত্য সভা।

৯) বৰুৱা, প্ৰহ্লাদ কুমাৰ (২০০৫) ঃ *অসমীয়া চুটি গল্পৰ অধ্যয়ন*; গুৱাহাটী ঃ বনলতা।

১০) বৰ্মন, শিৱনাথ (সম্পা.) (১৯৯৭) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী*; (দ্বিতীয় খণ্ড), গুৱাহাটী ঃ আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা কলা-সংস্কৃতি সংস্থা।

১১) ভৰালী, শৈলেন (১৯৯০) ঃ *নাটক আৰু অসমীয়া নাটক*; গুৱাহাটী ঃ বাণী প্ৰকাশ প্ৰাইভেট লিমিটেড।

১২) ভৰালী, শৈলেন (১৯৯৩) ঃ *উপন্যাস বিচাৰ আৰু বিশ্লেষণ*; গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

১৩) শইকীয়া, চন্দ্ৰপ্ৰসাদ (১৯৯৮) ঃ *অসমৰ বাতৰি কাকত আলোচনীৰ ডেৰশ বছৰীয়া ইতিহাস*; অসমৰ বাতৰি কাকতৰ ডেৰশ বছৰীয়া জয়ন্তী উদ্‌যাপন সমিতি।

১৪) শৰ্মা, উপেন্দ্ৰনাথ ঃ *আৱাহনৰ অৱদান প্ৰবন্ধ*; অসমৰ বাতৰি কাকত-আলোচনীৰ ডেৰশ বছৰীয়া ইতিহাস।

১৫) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (২০০৬) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত*; গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্ৰকাশ।

১৬) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (২০০২) ঃ *অসমীয়া নাট্য সাহিত্য*; গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্ৰকাশ।

১৭) শৰ্মা, হেমন্ত কুমাৰ (২০০৭) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যত দৃষ্টিপাত*; গুৱাহাটী ঃ বীণা লাইব্ৰেৰী।

ইংৰাজী গ্ৰন্থ ঃ

1) Baruah, Birinchi Kumar (1978) : *History of Assamese Literature*; New Delhi: Sahitya Akademi.

2) Deka. Umesh : *Post war Assamese Novel*.

৭.৯ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

১নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আৱাহনৰ পটভূমিৰ লগতে ইয়াৰ পৃষ্ঠভূমিৰ দিশকেইটাৰ আলোচনা কৰিব লাগিব।

২নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আৱাহনৰ জন্মৰ ইতিহাস... ...অসমীয়া সাহিত্য ইয়াৰ ভূমিকা সম্পর্কে বর্ণনা কৰিব লাগিব।

৩নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আৱাহন যুগৰ সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্যৰ বিতং আলোচনা কৰিব লাগিব।

৪নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ নলিনীবালা দেৱীৰ কাব্যপুথিকেইখনৰ উল্লেখ... ...তেওঁৰ কবিতাত সুৰ, অতীন্দ্রিয় ভাব, তন্ময়তাৰ সুৰ... ...নৈসর্গিক প্রকৃতিৰ বিশাল প্রাঙ্গনত প্রতিবিম্বিত হোৱা সনাতন সৌন্দর্য... ...আধ্যাত্মিক বেদনাৰ কাৰুণ্যই নিয়ৱত সিক্ত ফুলৰ দৰে স্নিগ্ধ আৰু ৰমণীয় কৰি তোলা... ...আদি উল্লেখ কৰিব।

৫নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ *আৱাহন* আলোচনীৰ জন্মৰ প্রধান হোতা কোন কোন?... ...তেওঁলোকৰ জীৱন আৰু সাহিত্যাকৃতিৰ আলোচনা কৰিব লাগিব।

৬নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ জীৱন দর্শন... ...সাহিত্যৰাজিৰ আলোচনা কৰিব লাগিব।

৭.১০ আৰ্হি প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ আৱাহনৰ পটভূমিৰ স্বৰূপ সম্পর্কে আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ আৱাহন যুগটো 'অসমীয়া সাহিত্যৰ স্বর্ণ যুগ' (Golden Period of Assamese Literature) বুলি কোৱা হয়— এই শীর্ষক এটি প্রবন্ধ যুগুত কৰক।

প্রশ্ন ৩ ঃ আৱাহন যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ বর্ণনা কৰক।

প্রশ্ন ৪ ঃ *আৱাহন* আলোচনী কাৰ কাৰ প্রচেষ্টাত জন্ম হৈছিল তাৰ এটা প্রবন্ধ যুগুত কৰক।

প্রশ্ন ৫ ঃ আৱাহন যুগত চন্দ্রপ্রভা শইকীয়ানীয়ে আগবঢ়োৱা অৱদানৰ বিষয়ে লিখক।

প্রশ্ন ৬ ঃ টোকা লিখক—

ধর্মেশ্বৰী দেৱী বৰুৱানী, আৱাহন, বাণীকান্ত কাকতি, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ, অতুল চন্দ্র হাজৰিকা, দেৱকান্ত বৰুৱা, হলীৰাম ডেকা, ৰজনীকান্ত বৰদলৈ।

*** ***** ***